POPÜLİZM VE NEOLİBERALİZM EKSENİNDE DİJİTAL ALANDA İSLAMİ CEMAAT, MÜRİT VE MÜRŞİDİN DÖNÜŞÜMÜ: ÜVEYSİLER ÖRNEĞİ

Süheyla Nil MUSTAFA*

Giriş

Son on yıldır dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sosyal medya toplumsal hayatın yaşandığı ve gözlemlenebildiği bir kamusal alan olarak varlığını dayatmaktadır. Özellikle 2020 yılının Mart ayından beri ülkemizde hayatı evlerde ve kamusal alanı da sosyal medyada yaşamaya yönlendiren salgın hastalık süreciyle birlikte toplumun her kesiminden bireyler gibi çeşitli toplumsal gruplar veya cemaatlerin de sosyal medyanın farklı platformlarında artan paylaşımlarda bulunması olağan bir durum haline geldi.

Ülkemizde her ne kadar İslami cemaatler daha çok geleneksel toplumsal iletişim kanallarıyla varlıklarını sürdürmeye devam ettirse de hem var olan cemaat üyeleriyle etkileşimde hem de potansiyel üyelere ulaşmada sosyal medyanın etkisini fark etmiş olduklarından dolayı, sosyal medyada -özellikle de Youtube üzerinden yayınladıkları video kayıtları yoluyla- zikir ve sohbet gibi dini içerikleri paylaşmakta oldukları gözlemlenmektedir. Bu makalede, Youtube platformunda yüzlerce yayınını paylaşan ve daha birçok sosyal medya

* Dr, Marmara Üniversitesi, suheyla.mustafa@marmara.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-8588-3505

mecrasını aktif olarak kullanan bir İslami tasavvufi cemaat olan Üveysiler cemaati ele alınacaktır.[1]

Üveysilik, İslam tasavvuf geleneğinde var olagelmiş bir irşat (manevi aydınlanma, dini ve ruhani eğitim) yöntemidir. İslam tasavvuf tarihinde Üveysiler denildiğinde Hz. Peygamber, Veysel Karani, Hızır veya vefat etmiş herhangi bir büyük şeyhin veya İslam büyüğünün maneviyatı aracılığıyla irşat edilen Müslüman sufi zümre anlaşılmaktadır (Tosun, 2021). Bu kişilerin belli bir tarikata veya tasavvufi mesleğe mensup olmadan, doğrudan doğruya Allah'ın hidayeti ve irşadıyla velayet mertebesine ulaştığı düşünülmektedir. Tasavvufi bir tarikata dâhil olmadan Allah'ın cezbesiyle yüksek bir ruhani makama ulaşabilmenin mümkün olduğu düşüncesi, Veysel Karani'nin hiç kimsenin yol göstermesi olmadan, sırf Allah'ın irşadıyla velayet derecesine ulaştığı inancına dayanmaktadır. (Ocak: 91-94)

Üveysilik yoluyla manevi aydınlanmanın doğruluğu konusunda İslam tasavvuf geleneğinde ihtilaflar mevcuttur. Bir kısım İslam düşünürü Üveysilik yolunun varlığını kesin şekilde reddederek doğru bir yöntem olmadığını iddia etmiş, ancak tasavvuf tarikatı ehli düşünürlerinin çoğu ise Üveysilik yoluyla velayet derecesine ulaşmanın mümkün olduğunu ancak insanlık tarihinde çok az sayıdaki saf ve temiz insana nasip olduğunu bildirmişlerdir (Tosun, 2017, 2021; Ocak, 1982). Genel olarak İslam tasavvuf geleneğinde "seyr-ü sülûk" denilen Allah'a vuslat için yapılan manevi yolculuğun bir mürşidin nezaretinde yapılması gerektiği fikrinin hâkim olduğu söylenebilir. (Uludağ, 2021; Derin, 2017: 51; Tatlılıoğlu, 2009)

Bu çalışmanın konusu olan Üveysiler ifadesi ile İslam tasavvuf geleneğinde veya tarihinde bireysel olarak kendini Üveysi olarak tanımlayan sufi dervişlerden bahsedilmemektedir.

[1]Bu çalışmaya değerli görüş ve önerileriyle katkı sunan Dr. Mesut Bostan ve Ali Arvas'a teşekkür ederim.

Araştırmanın konusu olan Üveysiler, 2007 yılında Muharrem Karabay tarafından İzmir'de kurulmuş olduğu anlaşılan Üveysiler cemaatinin etkisiyle bir tür Üveysilik yöntemi öğrenen ve uygulayan cemaat üyeleridir (Karanfil, 2019).

Kendisini cemaatin şeyhi veya lideri değil de başöğretmeni olarak tanıtan Muharrem Karabay konferans ve TV program yayınlarında Üveysilerin bir tarikat veya cemaat olarak adlandırılmasına karşı çıkmakta, sıklıkla Üveysiliğin Allah'a bireysel olarak kavuşmayı sağlayan bir batıni tasavvufi yöntem olduğunu vurgulamaktadır. Ancak kendisi söylemlerinde Üveyslik yolunun çığ gibi büyüdüğünü, Türkiye'deki cemaat üyelerinin sayısının elli bin kişiye ulaştığını, Whatsapp gruplarında öğretmen yetiştiren 30'ar kişilik en az 300 grubun bulunduğunu ifade ederek Üveysilerin kalabalık bir topluluğa dönüşmüş olduğunu da ifade etmektedir. [2]

Üveysiler cemaatinin hem tanıtımı hem de üyeleri arasındaki iletişim ve etkileşimin sağlanması amacıyla sosyal medya platformları ve internet yayıncılığını son derece etkin şekilde kullanmakta olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Üveysiler cemaatinin mürşidi veya başöğretmeni olan Muharrem Karabay'ın Youtube'da yayınlanan konferans ve sohbetlerinde Üveysiler cemaatinin tanıtımını yaptığı söylemleri ele alınacaktır. Yukarıda detaylarıyla gösterilmiş olduğu üzere aktif bir dini cemaat olarak örgütlenen ve üye sayısını artırmak üzere medyayı etkin olarak kullanan Üveysiler cemaatinin söylemlerindeki bireysellik ve bireyselleşme vurgusu dikkat çekicidir. Muharrem Karabay tasavvufi bir itikat yöntemi sunduğunu iddia etmesine rağmen geleneksel tasavvufi cemaatlerce kullanılan mürit, mürşit,

[2] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

cemaat veya tarikat gibi tanımlara Müslümanları köleleştirdikleri iddiasıyla şiddetle karşı çıkmakta ve geleneksel tarikat veya cemaatleri Müslümanlara zararlı ve kötücül olarak tanımlamaktadır. Makalede, cemaatin lideri Muharrem Karabay'ın cemaatin tanıtımında kullandığı anlatılar söylem analizi yöntemiyle çözümlenerek cemaatin kendisini nasıl konumlandırdığı ve diğer İslami tasavvufi cemaatlerden kendini nasıl ayrıştırdığı analiz edilmektedir.

1. Üveysilerin Sosyal Medyadaki Cemaatleşme Faaliyetleri

Üveysiler cemaatinin hem tanıtımı hem de üyeleri arasındaki iletişim ve etkileşimin sağlanması amacıyla sosyal medya platformları ve İnternet yayıncılığını son derece etkin şekilde kullanmakta olduğu görülmektedir. Cemaatin popüler sosyal medya platformu olan Youtube'u son derece aktif olarak kullanmakta olduğu, Youtube'da hem Muharrem Karabay'ın kendi adında bir kanalının bulunduğu hem de cemaatle ilişkili birisi İngilizce olmak üzere yedi ayrı Youtube kanalının yayın yaptığı görülmektedir.[3] Bu kanalların içeriklerini daha çok Muharrem Karabay'ın 2007 senesinden beri çeşitli şehirlerde tasavvuf ve Üveysilik konularında vermiş olduğu konferansların ses veya video kayıtları, yine Muharrem Karabay'ın dijital yayın yapan Clubturk TV'deki dini programları, Üveys adı verilen müritlerinin veya cemaat üyelerinin deneyimlerini anlattıkları video kayıtları, Üveysilik ve Üveysi zikri hakkındaki kısa dersler şeklinde video içerikleri ve Muharrem Karabay'ın Aşk-ı Üveysi başlığını taşıyan müellifi olduğu dört kitabının tanıtımları

[3] Muharrem Karabay'ın kendi adındaki Youtube kanalının ana sayfasında Youtube Kanallarımız başlığı altında bu 7 ayrı kanalın amblem ve bağlantılarına yer verilmiştir. Bu kanallar, "ÜVEYS TV", "Üveyslerin Yaşadıkları", "Üveys Akademi", "Marifet Deryası", "Muharrem Karabay'la Marifete Giriş", "Uwais Al-Qarani" "Tasbih ve Aşk-ı Üveysi Kitapları" isimlerindedir.

oluşturmaktadır. Ayrıca 2016 yılından beri dijital TV kanalı Clubturk TV'de Muharrem Karabay'ın konuk olduğu veya sunduğu tasavvuf konulu dini sohbet programları sıklıkla yayınlanmakta olup bu programlar Clubturk TV dijital kanalının aynı isimli Youtube kanalında da yayınlanmaktadır. Cemaatin aynı zamanda Üveys FM adındaki dijital radyosunun da aktif olduğu anlaşılmaktadır.[4]

Cemaate ve de lideri olan Muharrem Karabay'a ait toplam altı farklı web sitesi de mevcut olup bunlar da sosyal medya kanallarındaki benzer içerikleri yani cemaat öğretisini, Muharrem Karabay'ın dini sohbetlerini, Üveyslerin yazılı veya video kayıtlarıyla verilen deneyimlerini sunmaktadır.[5] Bu web sitelerinden birinde ise Üveysiler cemaatine ve Üveysilik yolunun yanlışlığına dair diğer tasavvufi cemaatlerin üyeleri tarafından yapılan eleştirel söylem ve video yayınlarına karşı açıklamalar ve Üveyslerin karşı cevapları sunulmaktadır.[6]

Youtube dışındaki sosyal medya platformları olan Instagram ve Facebook'ta cemaatle ilişkili çok sayıda kanalın faaliyette olduğu görülmektedir. Facebook platformunda cemaate ait veyselkarane adresini 40.347 kişi takip etmektedir.[7] Aynı sayfanın veyselkarane.en adlı İngilizcesi de mevcut olup 1347 kişi kadar takipçisi mevcuttur.[8] Cemaatin yine başka bir Facebook

[4] www.uveysfm.com

[5] Üveysiler cemaatine ait altı web sitesi şunlardır:
https://www.veyselkarane.com/,
http://www.muharremkarabay.com.tr/, http://www.uveysilik.com/,
http://www.uveyslereverilenlutuflar.com/,
http://www.uveyslereatilaniftiralar.com/,
http://www.uveyshaber.com/

[6] http://www.uveyslereatilaniftiralar.com/

[7] https://www.facebook.com/uveysler

[8] https://www.facebook.com/LoveofUwaysi

adresi ise paylaşımların sadece üyelere açık olduğu özel bir grup olup 3500 kişiyi içermektedir.[9]

Instagram'da cemaatin websitesi olan veyselkarane.com adresine referans veren altı ayrı Instagram adresinin cemaatle ilgili benzer içerikleri paylaştığı görülmekte olup bu adreslerin cemaate veya üyelerine ait olduğu anlaşılmaktadır.[10] Bu adreslerden farklı kişi ve kurumların içeriklerine yapılan yorumlarla cemaatin tanıtımının yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Anadolu Ajansı'nın Instagram hesabında, Paris'te hükümet karşıtı eylem yapan çoğunluğu Afganlardan oluşan göçmenlerin protestosuna dair verdiği haber altındaki okuyucu yorumlarının biri bu Üveysi cemaatinin Instagram hesabı olan "sevgilinin yoluna gel" isimli hesap tarafından yazılmıştı. Bu yorum sekmesi söz konusu haberle ilgili bir yorum içermiyor sadece cemaatin tanıtımını yapan aşağıda verili slogan şeklindeki ifadeleri barındırıyordu:[11]

"SEVİN ALLAH'I ❓ O sizi çok seviyor. Ama bunun farkında değilsiniz. Farkında mı olmak istiyorsun. O zaman sende Gel. Buyrun gelin, deneyin YAŞAYIN VE GÖRÜN 💐 *@veyselkarane*
www.veyselkarane.com"

Tüm bu sosyal medya etkileşimlerine ilaveten cemaatin Üveysilerin Türkiye'nin 16 büyük şehrinde şehir grupları olduğu ve bu gruplar dâhilinde üyelerinin toplanmasını ve etkileşime girmesini teşvik ettiği web sitesindeki haberden anlaşılmaktadır.[12]

---

[9] https://www.facebook.com/groups/veyselkarane

[10] Instagram platformundaki Üveysi cemaatine ilişkin tespit edilebilmiş olan altı adres şunlardır: sevgilininyoluna_gel, tevhidingucu, veyselkarane, uveysakademi, veyselkaranizikrim, bu_sevda_bitmez_2003

[11]https://www.instagram.com/p/CM5QNgQo4xx/?utm_source=ig_web_copy_link (27.Mart.2021)

[12] http://www.uveyshaber.com/sehir-gruplarimiz/

Ayrıca gerek Muharrem Karabay konferans ve sohbetlerindeki gerekse cemaatin web sitesinde yeni üyelere yönelik ifadelerinde mutlaka Üveys öğretmenlerin rehberliğine başvurmaları ve üyelerin aralarında paylaşımlarda bulunduğu ve Üveys öğretmenlerce yönetilen Whatsapp gruplarına katılmaları gerektiği vurgulanmaktadır.

Üveysiler kendilerini her ne kadar cemaat veya tarikat olarak tanımlamayı reddetse de cemaatin tüm bu geleneksel ve dijital yayın faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda, bir cemaat şeklinde örgütlendiği ve üyeleri arasında iletişim ve etkileşimi geleneksel ve dijital medya kanalları aracılığıyla desteklediği görülmektedir.

2. Tasavvuf Literatüründe Üveysilik

İslam tarihinde bir düşünce ve yöntem olarak tasavvufun ilk defa hicri ikinci asrın sonlarından itibaren sistematik olarak zuhur ettiği anlaşılmaktadır (Tatlılıoğlu, 2009: 102; Öngören, 2021b). Önceleri İslam tasavvufu çoğunlukla şarkiyatçı Batılı düşünürler tarafından herhangi bir dinin gizli, batını veya ruhani tarafına işaret eden mistisizme benzetilerek İslam mistisizmi olarak tanımlanmış, ancak "tasavvufla mistisizm arasında belirgin farklar bulunduğunun anlaşılması üzerine "sufizm" kelimesi kullanılmaya başlanmıştır." (Öngören, 2021b).[13]

VII. ve VIII. yüzyıllarda yaşayan ilk sufiler veya mutasavvıfların artan fetih ve ganimetler sonrasında Müslümanların Asr-ı saadet olarak adlandırılan Hz. Peygamber ve dört halife döneminin İslam anlayışından uzaklaştığını düşünmekte olduğu, bu nedenle Asr-ı Saadetteki İslam anlayışına uygun olduğuna inanarak Medine, Kûfe ve Basra şehirleriyle Horasan bölgesinde dünyevi arzu ve hırslardan yüz çevirip ahiret ve Allah rızası için azla yetinme ve çok ibadet etme, hayırlı işlerle

[13] Tasavvuf ve sufizm konusunda daha detaylı bilgi için, bkz. Morrissey, 2020; Chittick, William, 2005; Ridgeon, 2021.

uğraşma anlamına gelen züht ve fakrı tercih ederek yaşadıkları bilinmektedir (Öngören, 2021b; Altıntaş, 1986).

İnsanın ve âlemin varlığına ve ruhun, nefsin veya ahlakın dini anlayışla tezkiyesi yoluyla kişinin Allah ile bir ilişki kurabilmesine dair meseleler mutasavvıflar tarafından ele alınmış ve sufi dervişlerin Allah'a vuslat için çıktığı manevi yolculuk öğretisi -seyr-ü sülük- İslami bir gelenek olarak zamanla tarikatlar etrafında toplanan tasavvufi gruplar tarafından benimsenmiştir. Mutasavvıflar veya tasavvufi tarikat ehline göre tasavvufi züht ve takva hayatı İslam'ın özü ve altın devri olarak görülen Asr-ı Saadet devrinde gerek Hz. Peygamber gerekse halifeler ve sahabeler tarafından benimsenmiştir. Tasavvufi tarikatların ilklerinden ve en yaygın olanlarından Kadiriye tarikatının kurucusu ve büyük mutasavvıf Abdülkadir Geylani hazretleri tarikatlardaki tasavvufi eğitim metodu olan mürit-mürşit ilişkisinin Cebrail (a.s.) ile Hz. Peygamber ve de Hz. Peygamber ile sahabeleri arasında mevcut olduğuna işaret ederek bir kâmil mürşidin varlığının önemini anlatmaktadır (Geylani, 2013: 32-33).

Asr-ı saadetten ilham alınarak geliştirilen mürşit-mürit ilişkisi ile mutasavvıflarca uygulanan manevi gelişimin diğer temel unsurları olan züht ve takva içinde yaşama pratiği ile sohbet ve zikir gibi usuller tasavvufi tarikatlar tarafından türetilerek sistematik bir eğitim anlayışı ve felsefi geleneğe dönüşmüş ve bugünkü İslam tasavvufuna temel oluşturmuştur (Öngören, 2021a; Tatlılıoğlu, 2009; Gölpınarlı, 1985).

Genel olarak Türk-İslam tarihi ve özelde Osmanlı'dan beri Türk toplumu tasavvufi tarikatların etkisiyle büyük oranda şekillenmiştir. İslam tasavvufunun Osmanlı tarihinde ve bugünkü Türk toplumundaki etkilerine dair tarihçi Ahmet Yaşar Ocak'ın çalışmaları aydınlatıcıdır. Ocak'a göre Türklerin İslam anlayışında tasavvufun etkisi o derece büyüktür ki bugün Türkiye'deki İslami geleneği sufi düşünceyi ve de tasavvufi

tarikatların örgütlenmesini bilmeden anlamak mümkün değildir (Ocak, 1996; 2005; 2013).

Yunus Emre, Mevlâna Celâlettin-i Rumi ve daha sayısız büyük Türk-İslam âlimi ve mutasavvıflar Anadolu'daki tasavvufi tarikatlara intisap ederek ruhani ve dini eğitimlerini almışlardır. Yunus Emre şiirlerinde mürşidiyle olan rabıtası ve ondan aldığı eğitim neticesinde Allah'a vuslat ettiğini bildirmekte ve mürşit-mürit ilişkisinin tasavvufi metottaki yerine işaret etmektedir. (Gölpınarlı, 2006: CX)

Üveysilik, yani geleneksel tasavvufi ekollerin aksine bir mürşidin varlığına ihtiyaç olmadan sadece Allah'ın yönlendirmesiyle seyr-ü sülûk yapmanın mümkün olabileceği görüşü tasavvufi tarikat ehli tarafından kabul edilse de ender karşılaşılan bir vaka olarak değerlendirilmekte, genellikle bu tür Üveysilik deneyimlerine dair iddialar reddedilmekte en iyi ihtimalle bunlara şüpheyle yaklaşılmaktadır. Belki de tüm tasavvuf ekolleri tarafından en yetkin İslam âlimlerinden biri hatta Peygamberden sonra evliyalar arasında en büyük manevi makamın sahibi, Gavs-ı Azam olarak tanımlanan Hz. Peygamber'in soyundan gelen Abdülkadir Geylani hazretleri müritlerin mutlaka bir şeyhin yani kâmil insanın gözetimi ve rehberliğinde manevi gelişim yolunda ilerlemesinin en doğru ve yaygın yöntem olduğunu belirtmiştir.[14] Üveysilik şeklinde kişinin mürşitsiz kemale ermesinin ise nadir olduğunu ve sadece Allah dilerse mümkün olabileceğini belirtmiştir. Üveysiliğin kişinin kendi tercihiyle benimseyebileceği bir metot olmadığını belirterek saliklerin daha güvenilir ve güzel olan klasik tasavvufi

[14] Gavs-ı Azam Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğünde "Ünlü Hanbelî fakih ve Kadiriye tasavvuf okulunun kurucusu, Şeyh Abdülkâdir Geylânî'ye verilen lakab" olarak tanımlanır ve ilaveten şu da nakledilir, "Tasavvuf kaynakları, Abdülkâdir Geylânî (k.)'nin tasarrufunun ölümünden sonra da câri olduğunu, kaydederler." (Cebecioğlu, 1997: 118)

yöntemi tercih etmeleri gerektiğini söylemiştir (Abdülkadir Geylani, 2013, s. 34-35).

Tasavvuf büyüklerinin çoğu Abdülkadir Geylani hazretleri gibi düşünmüş, geleneksel tasavvufi metot olan bir mürşit rehberliğindeki seyr-ü sülûk yönteminin dışında kalan Üveysilik yani mürşitsiz seyr-ü sülûk yönteminin güvenilir olmadığına vurgu yapmışlardır. Burada kişinin hal ve gidişatı demek olan manevi gelişiminin mutlaka ondan deneyimli ve yetkin olan bir mürşit tarafından gözlemlenmesi, her müridin gelişimsel ihtiyacına göre nasihat ve ödevler verilmesi gerektiği anlatılmaktadır. Müride dışarıdan bakan ve onun hal ve tavrına ayna tutan bir kâmil mürşit bulunmadığında, kişinin gerek kendi nefsani arzu ve hırsları gerekse de şeytani güçler tarafından aldatılacağı, rüyalarını doğru yorumlayamayacağı ve kendi nefsini en doğru şekilde kontrol edemeyip yanlış yollara sapacağı anlatılmaktadır. Bu hususu yani bir müridin mürşidini bırakıp kendi rüyaları yoluyla seyr-ü sülûk yapmaya çalıştığında şeytani güçler tarafından aldatılacağına vurgu yapan geleneksel tasavvuf öğretisini anlatan menkıbeler mevcuttur. Cüneyd-i Bağdâdî'nin müridlerinden birinin cemaatten ayrılınca böyle rüyalarla aldatıldığı, kendisinin kemale erip rüyalarında cennette dolaştığını sandığı ancak daha sonra mürşidin yardımıyla bu rüyaların aldatmaca olduğunu anladığı rivayet edilir. Yine bir gece rüyasında cennette dolaşırken mürşidinin tavsiyesi üzerine üç defa okuduğu dua («Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm) neticesinde adamın kendini ölmüş hayvanların kemikleriyle dolu bir çöplüğün ortasında oturur vaziyette bulduğu anlatılmaktadır (Tosun, 2017).

Bu makalenin konusu olan Üveysiler cemaati kişinin Allah'a ulaşmasında yani seyr-ü sülûkünde ona rehberlik edecek olanın Allah olduğunu, bu rehberliği de kişinin rüyaları yoluyla yapacağını iddia etmektedir. Bu öğretiye göre, Üveysiler cemaatine giren kişi belli ve az sayıda gündelik zikir çeker ve

böylelikle Allah'ın izniyle salih rüyalar görmeye başlar. Özetle, zikir ve rüya bu Üveysilik metodunun temel iki unsurudur. Zikre devam eden kişi, rüyalarında hem kişiliğinin zayıf noktalarını görür hem de rüyalarda kendisine verilen manevi öğretmenler (Hızır a.s., peygamberler, evliyalar gibi) tarafından eğitim alır. Böylece zikirler ve rüyalarını yoluyla mürit aşama aşama seyr-ü sülûkünü bir mürşide tabi olmaya gerek kalmadan kendi başına sürdürebilir (Karanfil, 2019, s. 57-58). Üveysilerin iddiasına göre, kişi Üveysi zikrine devam edip rüya yoluyla eğitimlerinde ilerledikçe rüyalarında cennette kendisine verilecek olan evleri, huri ve gılmanlar gibi cennetteki hizmetkarlarını ve lütufları görecek, hatta Hz. Peygamber ve Allah ile arkadaşlık edip konuşacak, ayrıca dünyevi hayatında da her türlü hastalık ve sıkıntısından kurtularak arzuladığı şeylere, çeşitli lütuflara ve kerametlere sahip olacaktır.

Üveysiler cemaatinin kurucusu ve başöğretmeni olan, aynı zamanda emekli bir ilkokul öğretmeni de olan, Muharrem Karabay Üveysilik yolunun kendisine kişisel olarak sıkıntılı geçen bir sürecin sonunda açıldığını ve yaşayan kimseden el almayıp (tasavvufi eğitim) manevi arayışlarının sonucu olarak Abdurrahman Gazi tarafından irşat edildiğini beyan etmektedir. Kendisinin yazarı olduğu Aşk-ı Üveysi kitaplarının da mana âlemi tarafından hiç uyutulmadan iki günde Ahmet Yesevi hazretleri tarafından yazdırıldığını iddia etmektedir (Karanfil, 2019: 37-38).

Muharrem Karabay gerek kitaplarında gerekse internet sitesinde ve sosyal medya hesaplarında Üveysilik yolunun temel unsurlarından birinin Üveysi zikri olduğunu ve bu zikrin günde iki kez sabah aydınlığında ve bir de akşam karanlığında yapılması gerektiğini beyan etmektedir. Bu zikir belli sayıda temel İslami zikirlerin (estağfirullah, salavat gibi) ve duaların (İhlas ve Fatiha sureleri) belirli bir sırada ve sabah ve akşam okunmasını gerektirmektedir (Karabay'dan akt. Karanfil, 2019: 45).

Üveysilik metodunun temel unsurlarından biri de rüyalar olduğu için geleneksel tasavvuf öğretisinde rüyaların anlamı ve yerine değinmek gerekmektedir. Rüyalar geleneksel tasavvuf tarikatlarında mürşidin müridinin manevi gelişimini takip edebilmesi için gözlemlediği kıymetli araçlar olarak tasavvur edilmiş ve rüya yorumuna önem verilmiştir (Akot, 2011). Tasavvuf büyüklerinden Niyazi-i Mısri mensubu olduğu Halvetî geleneğe uygun olarak rüya yorumlamak için yazdığı "*Etvâr-ı Seb'a*" adlı risalesini mürşidinden uzakta yaşamak veya bulunmak zorunda olan müritlerin faydalanması için yazdığını beyan etmiş ama müridin rüyalarının mutlaka mürşidiyle temas halinde olarak incelemesi gerektiğini vurgulamıştır. Müridin manevi gelişimiyle ilgili rüyalarının anlamına dair bu kitapta verilen bilgilerden yararlanarak bilgi edinmesi sağlansa da müridin rüyasını yorumlayıp manevi seviyesinin değişimini onaylayacak ve ona zikir için yeni verilecek esmaya karar verecek olanın mürşidi olacağı vurgulanmıştır. Yani rüyaların bilinmesi kişinin gelişimi için yeterli olmayıp mürşidin bir rehber olarak bu rüyaları takip etmesi zorunlu görülmüştür (Çakmak, 2016: 145-146).

Mısri, kişinin manevi gelişiminde yedi aşama olduğunu söyler ve bunların her birinde kişinin görebileceği rüyaların içeriklerine dair bilgi verir. Mısri, kişinin manevi gelişim yolunda yani kişiliğinin ve idrakinin gelişmesini sağlayan yedi aşamadan bahsetmektedir. Nefs, benlik veya bilinç her tekâmül aşamasında yeni bir isimle anılır ve bu nefs mertebeleri sırasıyla en alttan en üst mertebeye kadar şunlardır: emmâre, levvâme, mülheme, mutmainne, râziye, marziyye ve sâfiye (Çakmak, 2016: 146). Müridin gelişimine paralel olarak rüyalar da her nefs mertebesinde değişiklik göstermekte ve farklı haller ve semboller rüyalarda zuhur edecektir (Çakmak, 2016: 151)

Rüyalarda hayvanların görülmesi özellikle nefs-i emmare denilen manevi gelişimin en alt basamağı olan süreçte sıkça

mümkün olmaktadır. Bu aşamada, müridin kişiliğinin negatif unsurları gerek rüyalarında sembolik olarak gerekse de söz ve davranışlarında fiili olarak ortaya çıkmaktadır. Bu mertebedeki kişilik yani nefs veya ego, kişinin kötü ahlakı ve davranışlarının sebebi olduğundan kişinin bu niteliklerinden kurtulup nefsini iyileştirmesi gerekmektedir. Ancak, manevi gelişimin bir sonraki aşamasına geçmek istese de kişi bu negatif hasletleri nedeniyle kendiyle çelişkiye düşmekte ve arzu veya hırslarıyla mücadele vermektedir. Bu süreçte görülen rüyalarda kişi kendini kişiliğinin niteliklerini sembolize eden hayvanlar olarak rüyalarında görmektedir. Mısri, rüyada görülen hayvanların ne tür kişilik özelliklerine tekabül ettiğini detaylı olarak risalesinde anlatmış ve şeyhinden uzakta olan müridin bu hayvan sembollerini deşifre ederek kişinin kendi kişilik zaaflarını anlamasına yardımcı olmayı hedeflemiştir (Çakmak, 2016: 146-147).

Tasavvufun en yetkin zatlarından kabul edilen Niyazî-i Mısrî'ni anlatımında da görüldüğü üzere geleneksel tasavvuf öğretisinde rüyaların kişinin manevi gelişiminde halini yansıtan kıymetli araçlar olduğu kabul edilmiş ve rüyalardaki unsurların analizi yoluyla müridin mürşit tarafından yönlendirilmesine önem verilmiştir. Ancak rüyalar sadece araç olarak görülmüş, mutlaka yetkin bir mürşidin yorumu ve rehberliğiyle rüyalardan fayda sağlanabileceği vurgulanmıştır.

3. Yöntem

Söylem analizi konusunda farklı düşünürler tarafından sunulan yöntemler mevcut olmakla birlikte bu makalede, Michel Foucault tarafından sunulan söylem analizi yöntemi kullanılacaktır. Foucault söylemi, ifadeler için bir dağılım sistemi olan söylemsel bir oluşum veya düzen olarak tanımlar. Ancak *"söylem, ifadelerden farklı bir seviyede var olan bir yapı değildir; söylemsel düzen, basitçe ifadelerin düzensiz dağılımının düzenliliğidir"* (Andersen, 2003: VI).

Foucault için birey, herhangi bir toplumsal alanda hâkim olan bir söylem ve/veya bilginin nesnesinden başka bir şey değildir. Bireye söylemsel ve disipliner pratikler yoluyla dayatılan söylemsel pozisyonların dışında var olan bir öznellikten bahsedilemez (Mustafa, 2016: 150). Bir söylem, çelişkili çıkar ve hedefleri varmış gibi görünen farklı kurumsal ortamlardaki (aileler, hapishaneler, hastaneler gibi) çeşitli sosyal gruplar ve bireyler tarafından paylaşılabilir (Hall, 1992: 292-293).

Bir söylemin ana unsuru ifadedir ve ifade, sınıflandırma ve tanımlama gibi söyleme stratejileri yoluyla nesneler, özneler veya özne pozisyonları yaratır. Ayrıca, her ifade başka ifadelerle ilişki içinde bulunur veya konumlandırılır. İfadelerin bir ifadeler ağı bağlamında bir araya getirilmesi belirli bir anlam yaratmayı hedeflemektedir ki buna söyleme stratejisi denir. Bu nedenle, ifadeler mevcut ifadeleri etkinleştirir veya uygulamaya geçirir ve dahası bunları yeni bir şekilde türetir (Andersen, 2003: 11).

Söylemler veya söylemsel oluşumlar/biçimler her zaman diğer söylemsel oluşumlarla ilişkili olarak bulunur. Bu nedenle, söylem her zaman çeşitli söylemlerin, ifadelerin ve kavramsal ilişkilerin eklemlenmesinden oluşur. Birey veya kurumlar, çıkarları ve hedefleri doğrultusunda bireysel söylemsel oluşumlarıyla hegemonik söylemleri veya diğer var olan söylemleri yan yana getirebilirler. Bu bağlamda, herhangi bir söylemsel oluşum, söylemlerin eklemlenmesi yoluyla ulaşılan bir anlam üretme pratiğidir. Söylem analizi yapılırken, belirli bir söylemsel oluşum içindeki tanımlar, kategoriler, kavramlar arasında inşa edilen karşıt veya tanımsal ilişkiler, ifade kalıpları ve diğer söylemlerin türevleri ortaya çıkarılmaya çalışılır (Andersen, 2003: 8-17).

4. Üveysiler Cemaatinin Tanıtım Söylemlerinin Analizi

Üveysiler cemaati lideri Muharrem Karabay'ın Youtube platformunda yayınlanan video kayıtları Michel Foucault

tarafından geliştirilen söylem analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Karabay'ın Üveysiler cemaatinin tanıtımını yaptığı konferans ve programlarının video kayıtlarında, geleneksel tasavvufi tarikatlarla Üveysiler cemaatinin benzeştiği ve ayrıştığı hususlara dair söylemleri dikkati çekmektedir. Karabay, Üveysiler cemaatini tasavvuf tarihinde bilinen Üveysilik olgusu ve söylemi üzerinden bir yandan İslami tasavvufi öğretiyle ilişkilendirirken bir yandan da kullandığı günümüze ait popülist ve neoliberal söylemler yoluyla geleneksel tasavvufi tarikatlardan farklılaştırmaktadır. Böylelikle Üveysiler cemaati, geleneksel tarikat hiyerarşisinin reddedildiği, bireyin özgürlüğüne ve bireysel seyr-ü süluka imkân sağlayan yeni nesil bir tasavvufi tarikat olarak sunulmaktadır. Bu kısımda geleneksel tasavvufi öğretiye popülist ve neoliberal söylemlerin eklemlenmesi yoluyla cemaat, mürit ve mürşit tanımlarının nasıl yeniden kurgulandığı, Üveysiliğin Müslümanlara daha iyi ve doğru bir tasavvufi uygulama olarak sunulduğu ve böylece geleneksel tasavvufi anlayışın dönüştürüldüğü gösterilmektedir.

4.1. Söylemsel Ötekileştirme ve Kutuplaştırma: Biz ve Onlar = Üveysiler ve Diğer Tarikatlar = Halk ve Elitler

Üveysiler cemaatinin Youtube platformunda yer alan konferans ve televizyon programlarına ait video kayıtlarında en sık tekrarlanan söylemsel örüntülerden birinin Üveysiler cemaatini tanımlarken yapılan diğer tarikatlarla olan farklılık vurgusu olduğu göze çarpmaktadır. Muharrem Karabay sıklıkla kendi cemaati olan Üveysileri Türkiye'deki diğer İslami tarikatlara karşıt şekilde konumlandırmakta, Üveysiler ve diğer tarikatlar arasındaki ayrıma sürekli vurgu yapmaktadır.

Üveysiler ve diğer tarikatlar arasındaki farklılığı açıklarken diğer tarikatları olumsuzlayan söylemler kullanmaktadır. Karabay diğer İslami tarikatların tanımlarken en fazla efendilik ifadesini kullanmaktadır. Ona göre tarikat liderleri veya yöneticileri konumundaki kişiler yani şeyhler ve tarikat ehli

dünyevi çıkarları için halkı sömürmekte ve kullanmaktadır. Bu anlamda halk, tarikat ehlinin zulmüne uğrayan mazlumlar olarak tanımlanmakta ve tarikat elitleri ile onlara tabi halk arasında ikili bir söylemsel karşıtlık kurulmaktadır. Karabay "efendi" olarak kodladığı bu cemaatlerin veya tarikat ehlinin Müslümanları kandırdığını ve elindeki malını, parasını aldığını sıklıkla vurgulamaktadır.

"Kanadı kırık olup da arayıp da bulamayan, insanların kurmuş olduğu tuzaklara kapılmak istemeyen, sadece Allah'a yolculuk yapmak isteyenlere Allah'a yolculuk yaptırandır Üveys… Biz bize o nimetleri veren Allah'ı sevdik, onu arıyoruz, onu bulduk, size de gelin diyoruz, Allah'a giden yol burada diyoruz. Başka yola gitmeyin kandırırlar size, ey Müslüman gitme…

Ey akıl sahibi sen bir gün olsun efendine sordun mu? Efendisi kendi nefsini bilmez. Nefsini bilmeyen rabbe giden yolu bilmez… Yapmış olduğu esmalarla ya da falan tarikatta ya da cemaatte nefsini bilmiyorsa yol kapalı. Rab kapatmış. Tevhidin dışında hiç bir kimse nefsini bilemez. Eğer bir cemaatte Allah'tan değil yine kuldan istiyorsa yine nefsini bilemez. Demek ki tevhit yetmiyor….Bugünkülere bakın seni Allah'a götürüyorum diye seni efendiye götürüyor, efendi de senin neyin varsa alıyor. İbrahim Ethem'e bakın, padişahtı, bıraktı, odun taşıyordu, kazancını üçe böldü. O adama tekmeyi bastı, kanadı kırık kuşa yem taşıdı. İşte Üveys bunu yapıyor. Kimisi itiraz ediyor, kimisi reddediyor kimisi de aşağılıyor. Üveys olan neden bu aşağılama itiraz ve yalan demelerine (aldırmıyor) …dinlemez ki o. Âlem onun dediği gibi değil ki. Alem rabbin dediği gibi Kuran'da anlattığı gibi resulün dediği gibi, hayatım benim."[15]

[15] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBpplo

Karabay sıklıkla cemaatlerin ve şeyhlerin mürşitlerin kul ile Allah arasına girip aracı olduğunu, bunun da İslami olmadığını ve kulu Allah'a eriştirmede yararsız olduğunu ifade etmektedir.

"Piyasada o kadar sahtekâr var. Resulün yapmadığı ümmetine tavsiye etmediği esma çek diyorlar. Neyin var, hastayım var depresyondayım, sıkıntıdayım ecişler bücüşler benle uğraşıyor. Yok öyle bir şey. Diyelim ki var. Peki. Hastayım ya, başlıyorum şafi çekmeye. Diyorlar ki aklı evveller, bunu katla, kaç çekiyorsun, 150. 150 çarpı 150 yap. Haydi strese giriyorsun, olmadı, 3 gün 3 sene çekiyorsun, bir şey yok. Allah'a sırtını dönüyorsun…Kuran'da ne diyor. Haydi ne dileyeceksen o her şeyi bilen rabbinden dile. Efendinden demiyor…

Bugün tarikatlara cübbe satan soysuzlar, esma satan şerefsizler size Allah'a götürüyorum diye efendisine götürenler, onları toprak kabul etmez. İşte bunlara karşılık Üveys ne diyor. İşte bunlar bunu yaptığı için yeni yetişen okuyan düşünmek zorunda olan gençlerimiz çocuklarımız ne kadar acı ki deist ateist oldular. Son geçen yılda yüzde 40 arttılar 7 milyon oldular. Çocuklar Türkiye nüfusunun onda biri ateist ve deist oldu. Kimin için. terlik satanlar efendiye yardım diye para toplayanlar yüzünden. Allah para toplamanızı istemiyor ki zekâtı koymuş. Bunlar Allah adına topladılar. Ama verirken Allah adına verdik (diyorsun). Ama kime gitti. Allah'a mı gitti hadi canım oradan. Peki aklı bilgiyle dolmuş bu soytarılık Allah adına insanları kandırmalık bir dinse haşa ben bu dini istemiyorum diyor. Ama o hala birşeyler satıp para kazanma peşinde." [16]

Karabay yukarıdaki alıntıda da görüldüğü üzere, "efendiler" şeklinde etiketlediği cemaat şeyhleri veya tarikat ehli kişilerin İslami metodunun yanlış olduğunu, bunların cemaat

[16] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

mensubu kişilere önerdikleri zikir çekme yöntemiyle onları sadece oyaladıkları fakat dertlerine çözüm sağlamadıklarını ve bu yöntemin Allah'a ulaşma yolunda ilerleme kaydetmeye yaramadığını söylemektedir. Çeşitli hastalık ve dertlerin çözümü için belli sayıda zikir çekmeyi tavsiye eden cemaat ehli hocaları sahtekâr olarak tanımlamaktadır.

4.2. Popülist Bir Söylemsel Strateji Olarak Efendiler ve Halk Karşıtlığı

Karabay'ın söylemlerinde sıklıkla kullandığı efendiler ve halk karşıtlığı söylemi ile tüm dünyada farklı politik görüşlerdeki siyasal liderler tarafından kalabalıkları etkilemek için kullanılmakta olan popülist bir söylemsel stratejiden faydalandığı söylenebilir.

Popülizm terimi hakkında sunulan farklı tanımlamalar mevcut olmasına rağmen popülizm genel anlamda kalabalıkların öfke, nefret, heyecan gibi duygularına hitap eden, bilgi ve uzmanlık temelinden yoksun akılcılık ve sağduyu gibi dertleri olmayan politik söylemleri benimseyen bir politik strateji olarak görülmektedir. Bu bakımdan siyasi eğilimleri farklılaşsa da popülist stratejileri benimseyen politik liderlerin benzer söylemsel stratejileri kullandıkları iddia edilmektedir. Çoğunun basit, sığ ama akılda kalıcı veya sloganvari ifadeler kullandığı, kitleleri etkilemek ve politik argümanlarını desteklemek için herhangi bir bilimsel literatür, çalışma, uzmanlık veya somut veriye dayanmayan, temelsiz hatta akılcılıktan uzak açıklamalarda bulundukları söylenebilir (Canovan, 1981; Taggart, 2000; Baykan, 2014).

Popülizm bir politik söylem olarak düşünülürse, bu söylem önce bir ikili ayrım belirlemekte ardından da bu ikisi arasında bir zıtlık varmış gibi göstererek siyaset yapma biçimidir. Laclau'ya (2007) göre, popülizm, öncelikle farklılıkların ifade edilmesini gerektirir ve bu farklılıkları kesin olmayan sınırlar yoluyla tanımlayarak basit antagonizmalar olarak yeniden sunar ve her

toplumda veya siyasal konjonktürde farklı ikilikler/karşıtlıklar üzerinden bu siyaset yapılabilir. Popülist söylemlerin çoğunda genel olarak halk ve elitler şeklinde bir ikilik kurulduğu görülmektedir. Söz konusu cemaat liderinin söyleminde de tam böyle bir ikilik üzerinden ayrıştırma yapılmakta ve kendi cemaatinin varlığı ve yöntemi meşrulaştırılmaktadır. Genel olarak diğer İslami cemaatlerin veya tarikatların bir elitler zümresine hizmet ettiği vurgusu yapılmakta, halkla ve halkın çıkarıyla ihtilaf halinde olduğu söylemi türetilmektedir.

Cas Mudde popülizmi, "toplumu nihai olarak iki homojen ve antagonist gruba, 'saf insanlara' karşı 'yozlaşmış elit'e' ayrılmış olarak gören ve siyasetin halkın iradesinin bir ifadesi olması gerektiğini savunan bir ideoloji olarak tanımlamıştır (2004: 543). Mudde, popülizmin Freeden'in "ince merkezli bir ideoloji" olarak adlandırdığı şey olduğunu ve genellikle komünizm, milliyetçilik ve sosyalizm gibi diğer ideolojilerle birlikte kullanımının yaygın olduğunu iddia etmektedir (Mudde, 2004: 544). Mudde'a göre ayrıca "popülizm, liberal demokrasi veya anayasal demokrasi fikrine ve kurumlarına doğası gereği düşmandır" (2004, s. 561).

Karabay'ın Üveysiler cemaatini tanıtırken diğer cemaat ve tarikatları yozlaşmış ve sahtekâr olarak tanımlaması sıklıkla başvurduğu bir popülist strateji olarak dikkat çekmektedir. Cemaatlerdeki elitler, yani şeyhler ve onların adamları vatandaşı sömüren ve onların düşmanı olan kimseler olduğu için bugünkü cemaatlerin varlığının meşru olmadığını hatta bunların yozlaşmış olduklarından dolayı kafir olduğunu beyan etmektedir. Ona göre, bu yozlaşmış cemaat ve tarikatların yerini ise cemaat yapısı yerine bireysel bir seyr-ü sülûk yöntemi almalı, böylece kişi, tasavvufi eğitimini doğrudan Allah'tan almalıdır. Üveyslerin bu cemaatlerden farklı olarak kesinlikle para veya farklı çıkarlar peşinde olmadıkları, sadece Allah rızası arzusunda karşılıksız çalışmakta oldukları anlatılmaktadır.

"Hacı Ahmet Yesevi bir şeyhin nasıl olması gerektiğini anlatıyor. Bakın! En basiti hepsi para alıyor mu bunların, alıyor. Paraları diledikleri gibi kullanıyorlar mı, kullanıyorlar. Bakın Hacı Ahmet Yesevi ne diyor; şeyhim diyen birinden dünyalık meta alırsa (para, mal, hayvan) bunları infak etmezse, bunları yerse ya da satıp üzerine bir giysi alırsa tuttuğu oruç, kıldığı namaz kabul olmaz….Yapmayın. Peki, ayette var mı? Yine kuranda var, ne diyor? Uyun diyor, sizden bir ücret istemeyene uyun diyor. Bu kadar basit mi?

Evet. Bir Üveys size öğretmenliği öğretirim, seni Üveyslik yolunda yetiştiririm, bana bu kadar vereceksin diyen bir Allah'ın kulu var mı? Bırak onu hangi meslektesin, ne iş yapıyorsun, kaç para maaş alıyorsun diye soran var mı? Kardeş biz senin dünyalığınla ilgilenmiyoruz. Biz senin bu dünyada ahiretini nasıl güzelleştirebilirsin onunla ilgileniyoruz. Bizim işimiz bu. Peki, ne diyeceğiz? Bakın ne diyeceğiz. Efendi çık hayatımdan, bana Allah yeter. Bana Allah yeter. Yetmez mi Allah bunlar kafir diyor. Peki ne yapacağız, kuran okuyacağız. Nasıl okuyacağız? Çok kolay."[17]

Tarikat ehlinin paragöz olduğu, lüks içinde yaşadığı, lüks evlerde yaşayıp pahalı arabalara bindiklerini anlatılarak burada da tarikat ehlinin elitlerden oluştuğu ve bunların dünyevi zevkler ve para peşinde olduklarını vurgulanmaktadır.

"Bunlar eğer bir tarikat ve cemaatin elinde olmuş olsalardı onu göğe çıkartıp onun bir şişesini 10 bin dolara da satarlardı. İki milyonluk dolarlık evde oturanlar … Gavs gavs diyorlar da Ladik Ahmet'in hayatını okuduğunuzda Ladik Galata köprüsünde

[17] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBpplo

gazetenin üstünde yatıyor diyordu. Gavs, iki milyonluk evde yatmıyor... Allah'a gidiyoruz diye şeytana götürmüyoruz." [18]

"Bu sahtekâr şeyhlerden Kuran'da anlatıldığı gibi yaban eşekleri aslandan nasıl kaçıyorsa ey kardeş, o süratle kaç bekleme. İnan hiçbir şey kaybetmezsin. Hem imanını hem paranı, hem zamanını kurtarırsın. Sağlıklı uzun bir huzur dolu ömür sürersin. Yoksa ömür boyu soyulmaya, köle gibi horlanmaya mecbur kalırsın karar senin. Ya kula kulluk yapacaksın ya da Allah'a kul olacaksın."[19]

Karabay söylemlerinde, Üveyslerin kimseden para almadığını, kimseyi sömürmek veya halktan faydalanmak istemediklerini vurgulamakta, Üveyslerin halka faydalı olmak için kendilerinden fedakârlık yaptıklarını sürekli beyan ederek Üveysileri diğer cemaatlerle kıyaslamaktadır.[20]

4.3. Siyasi ve Dini Elitlere Popülist Eleştiri

Karabay'ın söylemlerinde kullandığı popülist stratejinin sadece dini tarikat şeyhlerine yönelik bir eleştiri ile sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tarikat liderleri ve ileri gelenlerini eleştirirken Karabay'ın ifadelerinde "allame, koskoca profesör, şuradaki efendi" gibi ibarelerin kullanımına rastlanmakta ve bu söylemlerinde Türkiye'de son dönemde siyasal ve toplumsal bir kriz yaratmış olan "Fethullah Gülen cemaatine" ve terör örgütü şeklindeki faaliyetlerine engel olamamakla suçladığı siyasi otoriteye yönelik eleştirilere yer vermektedir. Söylemlerinde hem

[18] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

[19] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

[20] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

siyasi otoriteyi yani AK Parti iktidarını hem de tüm din adamları ve tarikat ehlini gerek Türkiye'deki gerekse dünyadaki Müslüman halkların uğradıkları zulme karşı kayıtsız olmakla suçladığı görülmektedir. FETÖ (Fethullahçı terör örgütü) konusunda "efendilerine" uyarıda bulunduğu halde kimsenin kendisini dikkate almadığını hatta kendisine saldırıldığını beyan eden muğlak ifadeleri dikkati çekmektedir. Burada sözlerinin devamında da AK Parti hükümetinin FETÖ'yü engellemekte çekimser kalarak örgütün halkı mağdur etmesinin önüne geçemediğini ima etmektedir. Bir bakıma muğlak ifadelerle AK Parti hükümetini FETÖ'yü görmezden gelme, bu örgütün faaliyetlerini engellemede yetersizlik ve basiretsizlikle itham ederek halkı mağdur eden siyasileri ve tarikat ehlini elitler kategorisinde tanımlamış olmaktadır. Bu söylem yoluyla kendisinin ve Üveysilerin ise zamanında gerekli uyarıyı yapacak ferasete sahip olduğunu ve halkın yanında bulunduğunu belirterek kendi cemaatini siyasi ve dini elitler karşısında ve halkın yanında yetkin ve üstün olarak konumlandırmaktadır.

Literatürde, popülizmin toplumsal krizler neticesinde ortaya çıkan bir olgu olduğu vurgulanmaktadır. Üveysiler cemaati liderinin popülist söyleminin de Türkiye'de 15 Temmuz 2016 tarihinde başarısızlıkla sonuçlanan askeri darbe girişimiyle ilişkili olarak yükselişe geçtiği söylenebilir. Popülist söylemlerin kalabalıklar tarafından kabul edilmesini sağlayan unsurların şunlar olduğu iddia edilmektedir: Birincisi, toplumda geçmişten kalan çözümlenememiş siyasi bir öfke mevcut olmalıdır. İkincisi toplumun yaşam tarzına yönelik ciddi bir tehdidin veya meydan okumanın var olduğu düşüncesi bulunmalıdır. Üçüncü olarak ise bu ilk iki sorunsalı kalabalıklara hitap edebilen çekici bir popülist lider gündeme taşımalıdır (Mudde, 2004: 547-548). Bu bakımdan, Türkiye'de başarısızlıkla sonuçlanmış olsa da bu siyasi ve askeri darbe neticesinde gelişen toplumsal kriz ve

öfkenin söz konusu cemaatin söylemlerinde yer aldığı görülmektedir.

"Ama (FETÖ'nün) kaybettirdiği o gencecik değerlerimiz nerede? Bunların vebali nerde? Bunun kula kulluğu nerde? Bunun kul hakkı nerde? FETÖ diye başınıza iş çıkardılar. Yıllar önca söylediğimizde, yanlış yolda bunlar diye efendilerine, Dayak yiyorduk, bizi dövmek için geldiler ama öyle bir şey olmadı. …

Sonra haklılığımız ortaya çıktığında bu sefer birbirlerine düştüler. Bugün kaçacak delik arıyorlar. Bakın! Hep Müslümanız diye bize yutturdukları adam ne yaptı? Yılda 100 bin kişi üniversitelere soktu mu? Devlet istatistiklerine bak en az 100 bin kişi. 12 sene bunlar bu işi yaptı mı? En az 1 milyon 200 bin, yuvarlak hesap 1 milyon insanı hak etmedikleri halde üniversitelere soktular mı? Bir çiftçinin, bir köylünün, bir esnafın çocuğunu belki kredi çekerek çocuğu dershaneye gönderdi, adamın çocuğu hak ettiği yerde kaldı. Bilgisayarda oynadılar çocuğun puanını aşağı aldılar kendileri puanlarını yukarı çıkardılar. Polis oldu mu bunlar? Oldu. Hukuka girdiler mi? Girdiler. Orduya girdiler mi? Girdiler. Peki o giremedikleri, hak etmedikleri, dışarı attıkları, annesinin, babasının kul hakkı nerde? Biraz düşünün. O çocuk ötelenen, itelenen çocuk bizim çocuğumuz. O çocuğun bir çalışacak işi olacaktı. Kimseye muhtaç olmadan bir hayat sürecekti. Elinden aldınız mı? Aldılar. İyi bir eşe, iyi bir işi varsa iyi bir eşe, çocukları olduğunda onları iyi bir eğitime verebilecek miydi? Verecekti. Elinden aldınız mı? Aldınız. Bu kul hakkı değil de nedir?

Herkes onların buradan götürdüğü para ile ilgileniyor. Kardeş dön bir de geriye senden ne götürdü ona bak! Bizden ne götürdü ona bak! Onlar Allah'ın kulu da bizim çocuklarımız şabanın kulu muydu? Neden sesimizi çıkartamadık? Neden şimdi ağlıyoruz? Kardeş hak etiğin polislik ya da bir adliyede hakimlik ya da savcılık senin hakkın değil mi ki? Devlet elinden almış. Benim suçum değil ki. Bakın! Şu anda onlara inanan saf temiz

kardeşlerimiz var şu anda 500.000 aile. Aile diyorum kişi demiyorum. Aç, zor günler yaşıyor. Sırf bunlara inandıkları için, bunların vicdanı sızlıyor mu?"[21]

FETÖ krizinin yanısıra Karabay'ın genel olarak halkın ekonomik krizler karşısında yaşadığı sıkıntılara da vurgu yaptığı görülmektedir. Türkiye'nin önceden tarım ve hayvancılık gibi sektörlerde üretim ve istihdam sağlayan ekonomik anlamda kendi kendine yeten bir ülke olduğunu, ancak artık yani salgın hastalık, genetiği değiştirilmiş tohumla yapılan tarım ve hayvancılık gibi dışarıdan gelen komplolar veya tehlikeler nedeniyle hem ülkenin doğal kaynaklarının hem de vatandaşların sağlığının tehdit altında olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu açıdan devletin ve özelde ise hükümetin ülkeyi ve vatandaşlarını korumak ve yönetmekteki zafiyetine dair eleştirel söylemleri dikkati çekmektedir. Mevcut durumda iktidarın gerek siyasi krizler gerekse ekonomik krizlere etkin çözüm üretmediğini, bunun temel sebebinin de siyasi elitler ve halk arasındaki ayrışmadan kaynaklandığını iddia etmektedir. Siyasi elitlerin de dini elitlere benzer olarak halktan ziyade kendi çıkarını düşündüğünü belirtmektedir. Siyasi elitleri halkın geçimini, toprağını, hayvanını, sağlığını ve geleceğini umursamayan tavrından dolayı eleştiren bu ifadelerinin "yozlaşmış elitler ve mazlum halk" karşıtlığına dayanan popülist bir söylemsel strateji kullanımına işaret ettiği görülmektedir.

"Kuvayi Milliye iki buçuk sene dışarıdan bir kuruş yardım almadan bu ülke hem savaştı hem ayakta kaldı, hem de yepyeni bir dünya kurdu. Bunu nasıl başardı? Araştırdıkları test buydu. İngiltere, Almanya, Amerika henüz kurulmamış olan İsrail Devleti'nin kurucuları ve diğerleri bir tek şey iki şey buldular. Bir,

[21] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

halkın kendi kendine yetmesi halkın Allah inancı. O gün tavuğun yumurtasından dağda topladığı otla yemek yapıyordu karnını doyuruyordu. Ölümden korkmuyordu şehit olacağı için gidiyordu. Eş, hanımı kocasını, çocuklar babası şehit olmuyordu. Niye olmuyorlardı? İlk iş 1971-72 yıllarında bizim insanımız, Türkiye'miz dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden birisidir. Kendi yiyeceğini üretiyor kimseye muhtaç olmayan 7 ülkeden birisiydi. Bugün samana muhtaç olduk. Hayvanlarımızı yasakladılar, bu ölet dediler, bu gölet dediler, kuş gribi dediler, domuz gribi dediler hayvan baktırmadılar. Tarlalarımızı zehirlediler, yiyeceklerimizin GDO'larıyla oynadılar ve sizi hastalıklara karşı dirençsiz hale getirdiler. İki; her camiye halkın kendine olan inancına, Allah'a olan inancını yok etmek için, camiler yerine sinagog kuramazlardı. Kilise kuramazlardı, havra inşa edemezlerdi. Ne yaptılar? Havraya, sinagoga, kiliseye tabii beş parasız insanları bize allame diye yutturdular, dinin efendisi, sultanı diye yutturdular. Her gelen, her gelen canımızı yaktı. Kafalar karıştı. Şu koskoca prof böyle diyor, şuradaki efendi böyle diyor. Hepsi yalan söylüyor. Doğrusunu Kuran söylüyor."[22]

4.4. Fırka-i naciye/seçilmiş cemaat olan Üveysiler ve yanlış yoldaki tarikatlar

Karabay Üveysilerin bir cemaat veya tarikat olmadığını sıklıkla vurgulamasına rağmen bir yandan da Üveysileri Hz. Peygamber'in cennetle müjdelediği "fırka-i naciye" yani seçilmiş ve cennetlik bir cemaat olarak tanımlamaktadır. Hz. Peygamberin bir hadisinde ahir zamanda İslam ümmetinin yetmiş üç farklı fırkaya veya gruba ayrılacağını, bunlardan sadece birinin cennete gireceğini söylediği rivayet edilmiştir. Bu fırka-i naciye ifadesi

[22] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBpplo

Peygamberin yolundan ayrılmadan doğru istikamette gidip ebedi kurtuluşa eren fırka demektir (Üzüm, 2021).

Karabay Üveysileri fırka-i naciye olarak tanımlarken hem Üveysilerin bir fırka yani cemaat /tarikat olduğunun altını çizmiş hem de bu cemaatin kutsal olduğunu beyan etmiş olarak Üveysilerin cemaat kimliğini söylemlerinde türetmektedir. Ayrıca fırka-i naciye olduklarına delil olarak cemaat üyelerinin vücudunda ibadet ve zikir sonucunda kendiliğinden ortaya çıktığını iddia ettiği "sıddıklık mührü"nü göstermektedir.

"Bugüne kadar hiçbir tarikat ve cemaate verilmeyen Allah'ın resulünün selam ve bereketi üzerinize olsun ey hane halkı hitabı, sadece Üveyslere verildi. Neden? E bakın cemaat ve tarikatların tarihleri orta yerde. Hiçbirinde böyle bir kelam bulabilecek misiniz?"[23]

"Bunun arkasında veya içinde her birinizin dünyada hiçbir tarikat ve cemaate verilmeyen Fırka-ı Naciye olduğumuz için, Resulallah'ın özledim kardeşlerim dediği kardeşleriniz olduğumuz için, Ebubekir'in yolundan sıddık olarak geldiğiniz için hepinizin ayaklarının baş parmaklarında kırılmış eklenmiş gibi bir iz olacak. İstisnasız herkeste olacak. Hiçbir tane bile cemaatte yok, bazılarında var. Bakmayın bugüne kadar yaptığımıza bakmayın buradan çıktıktan sonra bakın. Hepinizin tırnaklarında iz var, sıddıklığın işaretinin mührü, kuranda diyor ki Allah, alemlerin rabbi olan Allah, vaftizde denir ki Allah'tan daha güzel kim daha güzel boya vurabilir. Boyayı çıkarın iz deyin. O zaman daha iyi anlarsınız. Sonra diğer tırnaklarınıza pas küf diyecekler. Daha sonra ellerinize geçer. Daha sonra bedeninizin herhangi bir yerine bir küçük mühür, eskiden okuma yazma bilmeyenlerin kullandığı mühür gibi Allah mührü basılacak. Bunu

[23] Üveysilik Nedir ? Üveys Zikri Nasıl Yapılır ? Clubturk.Tv - Sn.Muharrem Karabay.https://www.youtube.com/watch?v=YtYksg2zBWs&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=9

bilin! Birincisi sıddıklık, ikincisi Allah mührü basılacak. Bakın ayete istinaden söylüyorum vaftizde deniliyor ki Allah'tan daha güzel kim boya vurabilir, mühür vurabilir."[24]

İlaveten, Karabay cemaatinin fırka-i naciye olduğundan dolayı az ibadetlerine karşılık Allah tarafından çok fazla lütuf ile ödüllendirildiği müjdesini vermektedir. Ona göre, bu Üveysiler cemaatinde olmak bir ayrıcalık olup cemaat üyeleri ikinci Asr-ı saadet dönemi olan bugünün öğretmenleri olarak çok değerlidir. Bu açıdan da diğer cemaat ve tarikatlardan ayrıcalıklı bir konuma sahip olduklarını sürekli vurgulayarak Üveysilerin bir cemaat bütünlüğü içinde tanımlamaktadır.

"Geçin onları, siz asla dönün. Yunusun dilinde, Mevlana'nın kalbinde Allah'ı sevmeyi öğrenin. Onun yolu zikirden geçiyor, fazla bir şey yapmıyorsunuz sabah 15 dakika akşam 15 dakika o kadar basit mi? Vallahi de bu kadar basit billahi de bu kadar basit. Ama size geri dönüşü o kadar büyük ki. Neden dönüyor? Neden diğer tarikat ve cemaatlerde bu kadar az ibadetlerde bu kadar çok nimetlere ya da hikmetlere sahip olmuyor derseniz. Çünkü bizim üzerimizde Allah'ın resulünün selam ve bereketi var. Bir tek bize indirildi geçmişte hiçbir tarikat ve cemaate indirilmedi. Sizler ikinci asrı saadetin öğretmenlerisiniz. Gerçekten öğretmenlerisiniz! Değerlerinizi bilmiyorsunuz. Ancak siz, insanlara zikir verip onların öğretmen olmasına, öğretmenlerin öğretmen olduğunuzda bu idrake varacaksınız. Biri bana bunu demiş olsaydı yıllar önce sen bunu yapacaksın diye ben gülüp geçerdim. Kafayı yemiş derdim. Ama şükürler olsun kafayı yemedim. Yemediğimin ispatı burada bakın onlarca kardeşim var. Bu soğuk kış gününde evini bıraktılar, işini

[24] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

bıraktılar, eşini bıraktılar, çocuklarını bıraktılar buraya geldiler. Gelmeye getirttirmeye devam ediniz."[25]

Ayrıca, Karabay cemaat üyelerinin bireysel olduğunu ve özgür olduklarını vurguladığı halde sürekli olarak da bu cemaat üyelerine yeni üyeler bulmaları ve Üveysi zikrini yaymaları gerektiğini hatırlatarak onlara bir cemaat misyonu yüklemektedir. Üveysilerin bu cemaat zikrini yayarak aslında kendilerine fayda sağlayacağını böylelikle sevap ve manevi derecelerini artıracaklarını belirtiyor. Üyelerin cemaate katkısından ziyade kendilerine fayda üretecekleri vurgusunu yapmaktadır.

"Yayabildiğiniz kadar bu zikri yayın. Nuh aleyhiselam gibi 950 yıl ömrünüz olsa 950 yıl secdede kalsanız bir insana zikir verip onu Allah'ın yoluna sokmanın sevabını vallahi de billahi de alamazsınız. Alsanız dahi bu cennette orda işlediğiniz zaman siz zarardasınız o kardadır. Ben namaz kılmıyorum, e kılma! Bir gün gelecek mecbur kılacaksınız. Ama ne de eziyetle değil, korkuyla değil, sevgi yüzünden. Allah'ın sana verdiği lütuflar yüzünden utanacaksın öyle kılacaksın namazını."[26]

Karabay aşağıdaki sözlerinde tarikatların Müslümanları Allah'a ulaştırmada başarısız olduklarını vurgulamaktadır.

"Ey tarikatın geri zekalıları, kula kulluk yapanlar, sizi mahşer önünde bağışlamayı hiç düşünmüyoruz…Bir Müslümanın, bir ateisti Müslüman yapma yolunda bir Müslümanı, mümin ve mümine yapma yolunda engel olduğunuzda o kişiyi zikirden uzaklaştırdığınızda o kişi ömründen 10 kişiye zikir verecekse o 10 kişide 10'ar kişiden 100 kişiye zikir verecekse 111 kişinin kanına girdin sen. 111 Müslümanı kafir bıraktın sen. Hadi öde bakalım ödeyebilirsen…O zaman

[25] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s
[26] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

diyeceğiz ki haydi git efendinden iste bağışlanmayı. Hani o seni cennete götürüyordu? Kendini kurtarabilecek mi bakalım."[27]

Karabay tarikatların Üveysilerin zikir yöntemini ve dini öğretilerini insanlara ulaştırmasına engel olduğu için insanların Müslümanlığı anlamasına ve benimsemesine engel olduğunu iddia etmektedir. Müslümanları İslam yerine ateistlik veya deistlik gibi inanç yoksunluğuna iterek onların kafir olarak kalmalarına sebep olduğunu ifade etmektedir. Bu ifade yoluyla Üveysiler kendilerinin bu yönteminin tek ve en doğru tarikat yöntemi olduğunu söylerken diğer cemaatleri ötekileştirmektedir.

4.5. "Biz Cemaat Değiliz" Söylemi ve Geleneksel Tarikat Hiyerarşisinin Dönüşümü: Bireylerden Oluşan Bir Kardeşlik Olarak Yeni Nesil Cemaat

Üveysilerin bir cemaat veya tarikat olmadığı söylemi cemaatin lideri Muharrem Karabay'ın Üveysileri tanıtırken sıklıkla altını çizdiği bir hususdur. Eskiden var olan doğru yoldaki tarikatların günümüzde kalmadığını ve bugünkü tarikatların hepsinin zararlı hatta kafir olduğunu söyleyerek tarikatları reddetmektedir. Ayrıca tarikatların Allah ile insanları korkutarak insanları Allah'tan uzaklaştırdığını ve eleştirel düşünceye izin vermeyerek insanların Kuran'ı anlamalarına izin vermediğini düşünmektedir (Karanfil, 2019: 39).

Yine bir programda spiker kendisine Üveysileri diğer tarikatlardan ayıran en önemli hususun ne olduğu sorusunu sorduğunda, Muharrem Karabay Üveysilerin bir tarikat veya cemaat olmadığını aşağıdaki sözlerle vurgulamaktadır.

"Tarikat değiliz ki biz! Cemaatte değiliz ki biz! 2! Birincisi tarikat ve cemaat değiliz biz marifetin insanıyız. Biz marifetin penceresinden bakarız marifetin şeriatını biliriz. Hem tarikatın şeriatını biliriz hem marifetin şeriatını biliriz. Biz bir tarikat ve

[27] Sahte Olan Bazi Şeyhler Sizlere Neler Yapar Anlatayım. Muharrem Karabay https://www.youtube.com/watch?v=-DgigRrVE9M

cemaatin içerisinde bağnazlıkla kalmış değiliz. Şeyhe sorulmaz değil, aksine soru sorun diyeniz biz. Neden az düşünüyorsunuz ayeti gereğince bütün kardeşlerimizi tefekkürün içine sokuyoruz. Bilgilerini, becerilerini ve dünyadaki olaylar olsun, anlattığım olsun, sünnetlerin açılımı olsun, Resulullah'ın hayatı olsun onlar üzerine ders veriyoruz, insanları düşündürüyoruz, düşündüklerini arkadaşlarıyla paylaşmasını sağlıyoruz….

Biz bir tarikat ve cemaat değiliz. Biz bu dünyada düzeni yıkmaya gelmiş bir siyasi aksiyonun hareketin temsilcileri de değiliz. Biz bu devletteki herkesi kardeş kabul ettik onlara tetik çekende değiliz. Biz kurulmuş olan bir düzeni yıkmaya gelmedik evet bir düzeni yıkmaya geldik, sadece bir düzeni yıkmaya geldik. İslam'ın üzerinde sahtekarların saltanatına son vermeye geldik. İnsanları insanlara kulluk yapmayı reddettirmeye ve onları onlardan uzaklaştırmaya geldik. Biz Allah'ın aracısız sevin diyoruz, Fatiha'nın 4. Ayetine uyun diyoruz, kötü mü diyoruz, yanlış mı diyoruz, suç mu işliyoruz? Ama adam öyle bir saldırıyor ki suç işlemişiz gibi. Hadi canım oradan. Biraz önce dersin başında da söylediğiniz, unutma kulluk makamında kulak üstünüzde. Bilmediğiniz bir dünyada attığınız çirkin iftiralar mahşerde önüne gelecek. O zaman ayaklarımıza kapanacaksınız, yalvaracaksınız bağışlayın diye. Biz sizi elestte bağışladık."[28]

Karabay Üveysilerin tarikat veya cemaat olmadığını söylerken temelde bu cemaatin geleneksel tarikat veya cemaatler gibi katı bir hiyerarşi çerçevesinde örgütlenmediğinden bahsetmektedir.

"Şimdi sormak istediğiniz bir soru varsa, eski düşüncelerinizi bırakın. Şeyhlere bir şey sorulmaz deniliyor ben şeyh değilim. Hiç birinizin de şeyh olmasını istemiyorum ve hiçbiriniz de şeyh olamayacaksınız. Ama her biriniz

[28] Sahte Olan Bazi Şeyhler Sizlere Neler Yapar Anlatayım. Muharrem Karabay https://www.youtube.com/watch?v=-DgigRrVE9M

sabikunsunuz. Her biriniz cennetin sahiplerisiniz, 7. Katın sahiplerisiniz, her biriniz öğretmensiniz, bununla şereflendirildiniz. Hazreti Resulullah'ın yeryüzündeki varislerisiniz, öğretmenlerisiniz, ders verenlerisiniz. Hep böyle olun, hep böyle kalın. Allah size ne lütufta bulunursa bulunsun hep şükredici olun, asla övünmeyin. O yüzden sonra peygamber efendimiz diyor ki bir hadisinde; ben bütün peygamberlerin peygamberiyim. Yani elestte peygamberlik dağıtılırken ruhlara, onlara peygamberlik dersi veren ilk öğretmen o ama dünyaya gönderilen en son peygamber de o. Ne diyor; ben bütün peygamberlerin peygamberiyim lakin bununla övünmem, siz de övünmeyin. İnsanlara Allah'ı, resulü sevmenin ne kadar kolay olduğunu öğretin. Allah razı olsun."[29]

Karabay genel olarak söylemlerinde diğer tarikatlar içerisinde şeyhlerin veya müritlerden daha yüksek pozisyondaki kişilerin otoritesine müritlerin karşı gelemediğini, müritlerin aklındaki soru veya yorumlarını cemaat içinde özgürce paylaşamadıklarını belirtmektedir. Bu cemaat içi hiyerarşinin edep şeklinde adlandırılması yoluyla müritler üzerinde baskı kurulduğunu ve bireyin bireysel özgürlüğü, akılcılığı, soru ve ilhamlarının bastırıldığını vurgulamaktadır. Böylelikle Üveysiler cemaatinde ise bireylerin bu katı hiyerarşiden bağımsız olarak hareket edeceğine vurgulamaktadır.

4.6. Tarikattaki Özne Pozisyonlarının Dönüşümü: Mürşit yerine Başöğretmen ve Tarikat Ehli/ Müritler yerine Üveys Öğretmenler

Muharrem Karabay cemaat veya tarikat örgütlenmesinin bireyin bireysel özgürlük ve akılcılık gibi niteliklerine ket vurmasının yanı sıra bireyin cemaat içindeki iktidarını da engellediğini söylemektedir. Ona göre mürit geleneksel cemaatte

[29] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

sözünü ve sorusunu ifade edemediği gibi müridin cemaat içindeki iktidarı da uzun yıllar boyunca mümkün olmamakta, hiyerarşik yapıda aşağıdan yukarı çıkması için yıllar geçmesi gerekmektedir. Halbuki Üveysiler cemaati içinde üyelerin her biri hem öğretmen hem de öğrenci olarak tanımlanmakta, böylece bir anlamda hem mürşit hem de mürit olarak cemaat içinde konumlandırılmaktadır. Herkes bir diğerinin öğretmeni olduğu gibi bir başka arkadaşının da öğrencisi olarak tanımlanmıştır.

"Biz size kapıyı açtık. Bizim içimizde alimlik efendilik şeyhlik yok, sadece öğretmenlik var. Her biriniz bizlerden ders aldığınız için öğrencisiniz, Allah'tan ders aldığınız, peygamberden ders aldığınız için öğrencisiniz. Başkalarına öğrettiğiniz için öğretmensiziniz. Kuran'daki sabikunsunuz. Önde gidensiniz. Siz birine zikir verdiyseniz ve o sizin yaşıtınızdan yaşlıda olsa fark etmiyor ki. Hak üzerine cennetine gelmenin peygambere komşu olmanın, şehitlerle ariflerle bir olmanın en kolay yolu sabikun olmaktan geçiyor. Siz bilgiyi yayın."[30]

"Bir hünerim yok. Yok! Sizlerin de olmasın. Ben öldükten sonra derse ki birisi, Muharrem hoca öldükten sonra şeyhlik bana verildi. Allah aşkına onu eşek sudan gelinceye kadar dövün! Günahı varsa benim olsun sevabı varsa, ki var, sizin olsun. Şeyhlik yolu kapandı, herkes öğretiyor. Herkes hoca, bunu kafadan çıkarın. Herkes kendi öğrencisinden sorumlu Allah'a karşı, bu kadar basit. Ona zikir verdiniz, onun yetişmesine yardımcı oldunuz, onu hoşgörüyle dinlediniz eksiğini tamamla güzel taraftan onu öv! Yapacağın bu kadar basit! Yanlışı varsa düzelt, eksiği varsa tamamla, güzel okuyorsa sen ne güzel okuyorsun de geç."[31]

---

[30] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

[31] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

Karabay'ın Üveyslikte geleneksel cemaat ve tarikatlardan farklı olarak hiyerarşik yapının olmadığına dair vurgu yaparken sıklıkla abilik ve kardeşlik ifadelerine başvurduğu görülmektedir. Üveyslerin geleneksel tarikatlarda olduğu gibi hiyerarşik bir pozisyon olan abiliğin yerine kardeşlik anlayışının bulunduğunu ifade etmektedir. Her ne kadar kardeşlik söylemi bireyler arasındaki hiyerarşiyi reddeden bir ifade olarak kullanılsa da burada kardeşlik ifadesiyle geleneksel cemaatlerdeki üyeler arasındaki dayanışma söyleminin tekrar türetildiği görülmektedir. Geleneksel tarikat/cemaat örgütlenmesindeki abilik veya şeyhlik gibi otorite pozisyonları reddedilmesine rağmen cemaat üyeleri arasındaki kardeşçe dayanışma anlayışının türetildiği anlaşılmaktadır.

"İnsanların en büyük korkuları zamanların, paraların ve imanların çalınması üzerine. Ne yazık ki o kadar çok harami var ki. Sizi Allah'a götürüyorum diye kendi pis nefsine götürüp soyduran, sizi soyan sadece paranızı değil, zamanınızı çalan hatta Allah korusun imanınızı çalan insanlar var. Üveyste böyle bir tehlike yok ki. Üveyste abilik yok ki, efendilik yok ki, Allah'la kul baş başa başkası yok ki. Neden korkayım ki? Neden Allah'a kulluk yapmayım ki? Neden ona sevgimi göstermeyim ki? Göstermem için illaki bir halkaya veya yüksek sesle bağırmama gerek yok ki. Ne diyor rabbim? Ben size şah damarınızdan daha da yakınım. Yakın olan Allah'a bağırmak gerekmez ki."[32]

"Bütün Üveys kardeşlerim benim dediğim gibi marifeti bitiren kardeşlerim dediği gibi bizler birer trafik levhasıyız, tabelayız, biz sizin efendiniz, şeyhiniz değiliz ki biz sizin kardeşiniziz. Biz elestte de kardeşiz bu dünya da yarın ahrette de

[32] Üveysilik Nedir ? Üveys Zikri Nasıl Yapılır ? Clubturk.Tv Sn.Muharrem Karabay.https://www.youtube.com/watch?v=YtYksg2zBWs&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=9

inşallah cennette rabbin cemalini seyrederken de kardeş olacağız."[33]

Abilik ablalık gibi unvan ve pozisyonlar reddedilirken, cemaat içinde üyeler arasındaki eşitliğe vurgu yapmak için Karabay'ın söylemlerinde ve cemaat üyelerinin sosyal medya ve İnternet sitelerindeki yazışmalarında Üveys lakabını kullandıkları görülmektedir. Üyelerin soyadları yerine isimlerinden sonra Üveys ifadesini kullanmaları üyeler arasındaki denkliğe işaret etmesine rağmen aynı zamanda üyelerin bireysel kimliklerinin yerine cemaat kimliği altında anonimleştirilmesi olarak değerlendirilebilir. Üyelerin Üveys lakabını kullanmaları geleneksel cemaatlerin üyelerine üniforma gibi tek tip başörtü takma, benzer kıyafetler giydirme veya bazı unvanları dayatma gibi cemaatin ortak kimliğini benimsetme stratejisine benzerlik göstermektedir.

Ayrıca, cemaatin gerek liderinin söylemlerinde gerekse de web sitelerinde sürekli üyelerin Üveyslik yolunda ilerleyebilmek için daha deneyimli ve "rüştünü ispat etmiş" Üveys öğretmenlerin rehberliğini almaları gerektiği belirtilmektedir. Bu sebeple cemaatin web siteleri ve sosyal medya paylaşımlarında yeni üyelere sürekli cemaatin Üveyslerinin gözetimi ve kontrolündeki Whatsapp gruplarına dahil olmaları tavsiye edilmektedir. Neticede cemaatin söylemlerinde abilik veya şeyhlik gibi hiyerarşik pozisyonların varlığı reddedilse de pratikte bunun aksi olduğu ve Üveys pozisyonundaki rehberlerin varlığı ve müritleri yönlendirmesi göze çarpmaktadır. Üveysiler cemaati hakkında etnografik bir çalışma olan yüksek lisans tezinde bu duruma işaret edilmekte ve cemaatin Üveys öğretmenlerin gözetimi veya yönlendirmesindeki işleyişi anlatılmaktadır.

---

[33] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBpplo

"Öğretmeni ile iletişime geçen Üveysi, Whatsapp'ta kurulmuş bulunan bir sohbet grubu üzerinden eğitimini almaya başlıyor. Öğretmen olarak adlandırılan rehber öğretmenler otuz kişilik gruplara bu sistem üzerinden eğitim veriyor. Bu eğitim beş basamakta kategorize edilmiş ve öğretmen aşamasına gelenlerde isterlerse, kendi eğitim gruplarını oluşturuyorlar. Bu aşamaların adları şöyle sıralanmış:

1- Hazırlık 2- Hüma 3- Anka 4- Öğretmen 5- Üveysigâh Bu basamakların ilkinde tasavvuf ve marifet öğretilip, nelerin yaşanacağı ve aşılacak basamaklar hakkında bilgi verilir. Bu aşamadan sonra tefekkür aşaması gelir. Kişi kendine, rehberlik eden öğretmeninin kontrolünde grubunda bulunan diğer Üveysilerle tefekkür ediyor. Yani kişi günahlarını, hatalarını düşünerek, kendini sorgular. Allah'ın büyüklüğünü fark ederek, dünyadan ibret alır. Allah'ı sevmek için kulların da birbirini sevmesi telkin edilir. Bu nedenle Üveysi olan herkesin birbirini sevmesi gerekiyor. Çünkü sevgi olmadan Üveysi olunmaz, diyorlar. Böylece gruba biz duygusu da aşılanıyor. Bu arada da yapılan zikirler sonucu salih rüyalar görülmeye başlanıyor. Salih rüyalar görülmeye başlanınca, kişi rehber öğretmenine anlatarak rüyalarını yorumlatır. Yorumlar ve eğitimler arttıkça kişi nefsini fark ederek, yenmeye çalışır. Kişi böylece Üveys olmaya çalışırken, marifette ilerleyerek, öğretmen konumuna erişilebiliyor. Üveysiliğe göre kişi nefsiyle mücadele rüştünü ispat eden kişi grupta öğretmen olur. Kişinin artık nefsini yendiği "mümin, müminin aynasıdır" hadis-i şerifi gereğince hem kendine hem arkadaşlarına bildirilir. Bundan sonraki aşamada, öğretmen olan Üveys, otuz kişilik Whatsapp grubu oluşturarak, manevi danışmanlık ve yol göstericilik yapabiliyor. Bu eğitimde öncelikle tasavvufi ve dini bilgiler öğretildiği söyleniyor. Bu gruplara girmek istemeyen kişiler olursa, onların da telefonla merak ettikleri sorular cevaplanıyor. Üveys olduktan sonra

geçirdikleri deneyimlerde yardımcı oluyor" (Karanfil, 2019: 68-69).

4.7. Cemaat Liderinin İki Yüzü: Halktan/Sıradan Biri ve Sıradışı/Üstün İnsan

Muharrem Karabay kendini şeyh veya mürşit olarak tanımlamamasına rağmen kendini başöğretmen ve Üveyslik yolunun başlatıcısı olarak konumlandırarak zorunlu olarak kendini Üveysiler cemaatinin lideri konumunda tanımlamış olmaktadır.

Geleneksel tarikat liderleri kendilerini bir silsileye tabi gösterir. Belli bir dini cemaat veya tarikat eğitiminden geçerler veya geçtiklerini iddia ederler. Karabay, kendinin sıradan bir insan olarak şeyhler gibi bir silsileden gelmediğini ve böyle bir tarikat eğitimi olmadığını, yetkisini bilgisini Üveyslik yoluyla doğrudan Allah'tan aldığını iddia etmektedir. Bu açıdan da kendisine geleneksel cemaat ehli tarafından özellikle Youtube platformunda yöneltilen eleştirilere sıkça söylemlerinde cevap vermeye çalışmaktadır. Bir silsileye, bir evliya soyundan gelmediği için geleneksel tarikatlar tarafından ciddiye alınmadığını söylemektedir. Sıradan insan olduğu için kendisinin ilmine değer verilmediğini ve cemaatlerin seçkinci tavrını eleştirmektedir.

Ancak, buna rağmen sıklıkla sıradan olmasının yanı sıra geleneksel cemaatlerde şeyh veya mürşitlerin sahip olduğu düşünülen bir niteliğe sahip olduğunu da vurgulamaktadır: Keramet. Keramet sahibi olmak sıra dışı pozisyonda olduğuna işaret etmektedir. Kendisinin kerametleri ve ruhani şahsiyetlerle gerek rüyada gerek dünyada görüşmelerinden bahsetmekte, böylece kendisinin de keramet sahibi mürşitlerle benzerliğine referans verilmiş olmaktadır. Örneğin Hızır a.s. ile görüşmesinde kendisine üç kitap tavsiye ettiğinden bahsetmektedir.

"Hızır aleyhiselam bize 3 kitap tavsiye etti. Birincisi Envarül aşıkın. Aşıkların yolu. Ahmet Bican hazretleri."[34]

"Hangi tarikatte ve cemaatte direk Allah'a giden yolu buldunuz diyen var? Bir prosedür var ulaşamazsınız edemezsiniz, bize 24 saat ulaşabilirsiniz.…Sayın ki ben marifette sizin rehberinizim gezdiren bir rehberim turist rehberi gibiyim. Benim size üstünlüğüm yok ki….Vay Muharrem hoca keramet gösterdi. Alakası yok o Allah'ın lütfu karıştırmayın. Ben sizin gibi bir insanım sizden bir üstünlüğüm yok. Benim bütün amacım sizlere bir tek şey öğretiyorum. Allah'a kul peygambere ümmet olun gerisi lafügüzaf. Himmet onda hikmet onda. Siz otobüse binip Safranbolu'dan Karabük'e gittiğinizde yada Karabük'ten Safranbolu'ya geldiğiniz zaman tutup otobüsü öpüyor musunuz? Senden Allah razı olsun bizi bu uzun yoldan getirdin mi diyorsunuz, şoföre mi diyorsunuz Allah razı olsun diye? …Size hiç olmazsa anlatan bir ebrar var. Bir kâmil insan var, diğer kardeşiniz var, muharrem öğretmen var şu var bu var. Muharrem öğretmene öğretecek kimse yoktu ki. Bir de beni düşünün. Benim gibi zır cahil bir insanı, marifetin m'sini bilmeyen bir insanı sizlere öğretmen eyleyen Allah'a hamdolsun."[35]

Liderin sıradan halktan biri olarak konumlandırılmasına rağmen üstün başarıları yoluyla sıradanlıktan uzaklaşması, farklılaştırılması popülist söylemlerde sıkça başvurulan bir stratejidir. Liderin olağan ama olağanüstü olarak sunulmasının sebebi ise kitleleri etkileme amacıdır. Mudde'a göre, popülist partilerin destekçileri, "sokaktaki adam" tarafından yönetilmek istemezler:

---

[34] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com /watch?v=1qQi6ZBppIo

[35] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

"Popülist liderleri destekleyenlerin arzusu, "sıradan insanın" sorunlarının kendi değerlerine göre çözülmesidir ve bunun müstesna bir lider tarafından yapılması gerektiğini kabul ederler. Ya da Paul Taggart'ın sözleriyle, popülizm "en sıradan insanlara liderlik etmek için en olağanüstü bireyleri gerektirir… İlginç bir şekilde, popülist liderin gerçek bir yabancı olması gerekmez. Berlusconi, Fortuyn veya Haider gibi insanlar, siyasi kariyerleri başlamadan çok önce, ekonomik ve politik seçkinler içindeki kesimlerle, gerçekte onların bir parçası olmadan iyi bir şekilde bağlantılıydılar. Ancak ders kitabındaki popüliste daha iyi uyan bir "karşı-elit" yerine, dış-elitler olarak en iyi şekilde tanımlanabilirler: elitlerle bağlantılıdır, ancak onların bir parçası değildir." (2004: 559-560).

Karabay her ne kadar "ben bir öğretmenim, sıradan insanım, evliya soyundan gelmiyorum" diyerek sıradanlığını ve halktan bir kişi olarak halka benzerliğini vurgulasa da büyük kerametler gösterdiğinden kendisinin farklı ve üstün konumuna ve Allah katındaki makamına vurgu yapmaktadır. İzmir'deki depremi duasıyla durdurarak insanların ölümüne engel olduğunu ve yine bir silahlı PKK saldırısını gaipten haber alarak engellemiş olduğunu belirtmektedir.

"Daha kolay anlaşılsın diye kendi yaşantımdan iki örnek vereyim; zikrimin ilk başlarında marifetten, tıfıl manadan gençlik çağına geçerken ya da tıfıl mananın ikinci bölümünü yaşarken rabbim tecellide perdeleri açtı. Bir vadi, bir mera etrafı dağlarla çevrili, yaklaşık 5-6 pikap dolusu asker inip PKK'lılarla savaşmak için yolculuk yapacakları sırada PKK'lıların pusu kurduğunu gösterdi Rabbim. O anda kalbime hissettirilen ve duyurulan şu ki; şehit mi olsunlar, gazi mi olsunlar? Düşünemedim arkadaşlarım, kardeşlerim, aman şehit olmasınlar. O gece haberleri izledim 8 tane yaralı var. Şimdi bunların elinden şehitlik mertebesini alınmasında benim katkım var mı diye 8 senedir hala ağlarım. Şehit olsalardı belki her biri 40 kişiye, 70

kişiye şefaat edecekti. Şimdi gazi oldukları için kaç kişiye şefaat edebilirler?

Bilemem. İkincisi daha vahim. Rabbim İzmir'de çok büyük bir deprem gösterdi. Şehitliğin altında kadife kalenin kaldırıp basım haneye vurduğunun, bütün İzmir körfezinin toz duman içerisinde kaldığını gösterdi. Yıkacağım İzmir'i dedi rabbim. Öyle bir niyaz başladı ki, dakikalarca sürdü. Yıkma Allah'ım, yakma Allah'ım diye. O kadar uzun niyazın içerisinde aklımda kalan sadece sonradan Resulallah'ın duası olduğunu öğrendiğim kelamları söyletti bana. Allah'ım seni zikredenler az, bunları da alırsan zikreden kalmaz dedi. Ve deprem geçiştirildi. O gece bizimle hiçbir alakası olmayan eski zikir ehli bir avukata bunu bildirmişler. Sonra kişiyle gittik görüştük ve teyit edildi. O şunu söylüyor; İzmir'de bir Allah'ın kulu var, İzmir'de çok büyük bir deprem olacaktı, önlenmesine vesile oldu diyor. Sonra kendimle hesaplaşma başlıyor.

PKK'lılar burada, hırsızlar burada, gaspçılar burada, kötü yollar, Kuran'a ters düşen ne kadar insan varsa burada. Vay dedim! Ben ne yaptım sonunda. Ve yıllarca ağladım, beni bağışla diye. Bir gün Rabbim seslendi; iki kişinin hayatının kurtulması 20 bin kişinin öldürülmesine yetmez mi? Dedi. Şaşırdım, bunu Yaşar kardeşime anlattım, Yaşar kardeşim gülümsedi. Niye gülüyorsun Yaşar dedim. Hocam orada iki kişi var zikreden dedi. Kim onlar dedim. Benim annem ve babam. Ben sana söylemedim dedi. Allah'ın merhametine bakar mısınız? İki kişi için 20 bin kişiyi helak etmedi. Eğer rabbim bunu bana öğretmeseydi, bildirmeseydi ben ömrümün sonuna kadar bu acıyı çekerdim. Şimdi bu acıyı, pişmanlığı yaşayabilecek bir yiğit varsa çıksın meydana. Dikkat edin! Bu irademle olmadı, irademin dışında gerçekleştirildi. Bu dahi Allah'ın bir tuzağı. Allah dilemeyince

yaprak kımıldamıyor. İşte bir gün size mutlaka, biz bir şeye ol deriz hemencecik olur ayetini mutlaka yaşatacaklar."[36]

Bu iki büyük kerametinin yanı sıra kendisinin nefsinin diğer insanlardan farklı olarak şeytan olduğunu belirterek nefsine karşı yapmış olduğu büyük mücadeleye referans vermektedir. Sıradan insanların nefslerini rüyada hayvan olarak görmelerine karşı onun nefsi şeytan olarak kendisine görünmüştür. Bu bakımdan yapmış olduğu nefs mücadelesiyle de sıradan insanlardan üstün bir konumda görünmekte olduğu anlamı çıkmaktadır.

"Ben oruç tutamazdım, benim nefsim iblisti. Bir gün oruç tuttum okulda komaya girdim bayıldım. Yıllarca oruç tutamadım bu zikre girdim, bir ramazan gününde bir yaz gününde yine sıcakların başladığında rabbim dedim işim zor. Öğrettiler. Allah'ım orucumu kolay ve mübarek kıl dedim, 18 saat oruç tutuyorum, 18 kere aklıma gelmiyor."[37]

Kendisinin bu cemaatin Üveyslik yolunu ilk deneyimleyen kişi olması da kendisini ayrıcalıklı konuma yerleştirmekte ve onu başöğretmen olarak seyrüsülûkte diğerlerinden en öndeki rehber olarak hiyerarşik olarak en üst pozisyona yerleştirmektedir. Görünüşte hiyerarşi yokmuş gibi bahsedilse de Karabay'ın başöğretmenliği sürekli vurgulanmakta ve kendisini tarikatın mürşidi olarak konumlandırmaktadır.

Demagojik konuşmanın ve kalabalıkları coşturmanın bir söylemsel metot olarak popülist söylemlerin başarısında etkili olduğu ifade edilmektedir. Cemaat lideri Karabay dini içerik anlatan bir hocadan veya vaizden farklı bir konuşma stratejisi kullanmaktadır. Özellikle dijital TV videolarında değil de

[36] Sayılı Dua, Ayet, Esma Veya Sure Neden Çekilmemeli. https://www.youtube.com/watch?v=OCe3zzyvpOY

[37] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

konferanslarda yani insanlarla kalabalıkla etkileşiminin olduğu toplu görüşmelerde cemaat üyelerini etkilemek için lider karizmasına vurgunun yapıldığı göze çarpmaktadır. Cemaat lideri konferanslarında ciddi, bilgiye dayanan bir içeriği tartışan bir İslam alimi gibi açıklamalar sunmaktan ziyade, popülist bir politik bir lider gibi kalabalığı coşturup onların kendi ifadelerine tepki vermesini sağlamaktadır.

"Arkasından gelenler Allah'a yolculuk yaptıranlar ayağa kalkın, ayağa kalkın, ayağa kalkın! İşte siz ölümsüzsünüz. ...Sizlersiniz Allah ve resulünün sevgilileri. Alem yiğit görsün, yiğit bu işte, işte sevgili bu. Arkamdan ordu getirenler sizler. Ne mutlu ki, ne mutlu ki siz yaşarken bu müjdeyi aldınız. Vay onlara ki, vaaay onlara ki! Sizi Allah'a götürüyorum diye cehenneme götürenlere Kuran yine cevap veriyor. Ne ararsanız Kuran'da var ne ararsanız resulün hayatında var dedik. Boşuna demedik. Burada kendilerini Allah'a sevgili olarak dans edenler."[38]

Karabay konferanslarında dinleyicilere kaç kişinin tayy-ı mekân yaptığını soruyor, yapanların el kaldırmalarını istiyor. Ayrıca, yükselen ses tonu, hareketleri ve coşkusuyla dinleyicileri coşturup ayağa kaldırdığı gözlemlenmektedir.

"Allah size o kadar çok himmet o kadar çok çizgi üstü olaylar yaşatacak ki asla övünmeyin, ama her öğrendiğinizi her yaşadığınızı öğretmek için öğretiniz. Herkes öyle diyor ki şeyh uçuyor. E burda kaç kişi tayy-i mekan[39] *yaptı? Yarın da yapacak olanlar var içinizde, ölmeden cennete gitmeden Kevser*

[38] Ayağı Kalkın Siz Ölümsüzsünüz - Muharrem Karabay. Video 2,2:. https://www.youtube.com/watch?v=djF1w-zA014

[39] "Tay: Uzak mesafelerin bir anda aşılması veya uzun sürede yapılacak işlerin bir anda gerçekleşmesi anlamında tasavvuf terimi. Sözlükte "dürüp bükmek; mesafe katetmek, geçip gitmek" anlamlarındaki tay (tayy) kelimesi tasavvufta uzak bir yere bir anda gitmek, an içinde çok uzun bir zaman yaşamak, aynı anda birden fazla yerde bulunmak gibi olağan üstü durumları belirtmek için kullanılır." (Tan, 2021).

içenleriniz var. Hatta soranlarınız var bakın akılların almayacağı hayal dünyalarınızda yetmeyeceği güzellikler yaşayacaksınız. Nasıl olur e şeyh uçuyor. Şeyhin ne yetkisi var ki? Ancak rabbi ona gösterir, yapar verir. Bakın kanserdim kanserimi aldılar, beynimde urlarımı aldılar, ölüm döşeğinden kurtardılar. Saralı bir insan varsa çevrenizde şu Kevserden bir yudum içirin, yapabiliyorsanız teşbih tutun ömür boyu sara epilepsi hastalığı için. Şimdi vay hocam okudu suyu adamdan epilepsi sara hastalığı gitti. Vallahi yalan billahi yalan alakası yok ben bir tane kulum ya. Bu Allah'ın lütfu karıştırmayın. Karıştırmayın Allah'ın lütfu onu beğenmiş içiyorsunuz bende ne var ki? Kuranda derki biz bir şeye ol deriz hemencecik oluyor, okuyoruz biz besmele çekiyoruz Kevser oluyor. E oluyor ne yapayım? Bunu öyle akıllar almaz."[40]

İlaveten, üyelere bu Üveysilik yöntemini uygulamaları halinde geleneksel tarikatlarda uzun yıllar belki de hiçbir zaman ulaşılması mümkün olmayan çeşitli manevi makamlara, kazançlara, yeteneklere ve de dünyevi lütuflara hızla ulaşacakları vaat edilmektedir. Bu bakımdan geleneksel tasavvufi öğretilerde mevcut olmayan hatta reddedilen bir rasyonelleşme/akılcılık söylemi kullanılmakta, bireyin zikir ve iyiliklerde bulunması şeklindeki çabası ile dünyevi ve uhrevi kazanımlara ulaşabileceği garanti edilmektedir. Geleneksel tasavvufi öğretilerde kişinin Allah'ın rızası için ibadet, dua, zikir, hayır işler yapmak gibi çeşitli gayretlerde bulunması gerektiği ama bunların sonucunda kişinin herhangi bir maddi veya manevi ödül, keramet, cennet müjdesi, rahat bir dünya hayatı veya manevi makamlar umamayacağı ve kişinin sadece Allah'ın rızasını arzulaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bakımdan tasavvuf öğretisinde çabanın kendisi amaçtır, seyr-ü sülûk yapan yani Allah'a manevi

[40] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

yolculuk için çaba harcayan kimsenin bu gayretinin sonucunu aklen kestirmesi mümkün değildir.

4.8. Neoliberal Seyri Sülük: Manevi Makamların, Dünyevi ve Ruhani Kapasitelerin Bireysel Çabayla Kazanımı

Foucault'nun söylem analizi yönteminde görüldüğü üzere söylemler her ne kadar uyumsuz veya karşıt içerikler barındırsalar da bir araya getirilerek bir söylemsel stratejiye hizmet edecek yeni bir söylemde kullanılabilirler. Üveysiler cemaatinin tanıtım söylemlerinde klasik tasavvuf öğretisi ile neoliberalizmin rasyonellik ve bireysellik söylemlerinin bitiştirildiği görülmektedir. Üveysiler cemaatinin söylemsel analizi için neoliberalizmin tanımına biraz daha yakından bakmak faydalı olacaktır. Neoliberalizm ya da liberalizm, 1970'lerden beri kapitalist modern toplumların tümünde egemen bir politik rasyonalite olarak gücünü artırmıştır. McManus'a göre,

"Neoliberalizm son derece tartışmalı bir terimdir. İlginç bir şekilde, onu tanımlama çabalarının çoğu, kendilerini neoliberalizmin muhalifleri olarak tanımlayanlar tarafından yapılmıştır. F.A. Hayek'ten Milton Friedman'a kadar neoliberal olduğu iddia edilenlerin çoğu bu etiketi reddetti; genellikle "liberal" gibi daha geleneksel etiketlerle ilişkilendirilmeyi tercih ediyorlardı." (2020: 45)

Neoliberalizm üzerine yaptığı ufuk açıcı çalışmasında David Harvey, bu terimi şu şekilde açıklamaktadır:

"Neoliberalizm, öncelikle, güçlü özel mülkiyet hakları, serbest piyasalar ve serbest ticaret ile karakterize edilen kurumsal bir çerçeve içinde bireysel girişimcilik özgürlüklerini ve becerilerini özgürleştirerek insan refahının en iyi şekilde geliştirilebileceğini öne süren bir politik ekonomik uygulamalar teorisidir."(2005: 2).

Neoliberal söylem veya rasyonaliteye göre, bireylere modern toplumda kurumları yeniden üretme sorumluluğu verilmiştir. Rose'a göre,

"Gelişmiş liberal yönetim biçimleri, bu nedenle, yurttaşın yetkilerinin yeni şekillerde etkinleştirilmesine dayanır… Tüketici olarak yurttaş, mesleki uzmanlığın düzenlenmesinde aktif bir ajan haline gelecektir; ihtiyatlı olan vatandaş, güvenliğin sağlanmasında aktif bir ajan olmaktır; çalışan olarak vatandaş, endüstrinin yenilenmesinde aktif bir ajan olmaktır." (1999: 166).

Modern toplumların vatandaşlarını yöneten bir teknoloji olarak neoliberalizm, kendi kendini yöneten, özerk ve girişimci öznelerin geliştirilmesini hedefler Neoliberal öznelerin sorumlu, rasyonel, ihtiyatlı ve kendi kendini motive eden aktörler olması beklenmektedir (Gill ve Scharff, 2011: 5-6).

Üveysiler cemaatinin lideri Muharrem Karabay'ın Üveysiliğin tanıtımına dair söylemlerinde Üveysilik yöntemini uygulayan müritlerin bireysel seyr-ü sülûkte yani bireyler olarak giriştikleri Allah'a ulaşma yolculuğunda mutlaka ve hızla başarı kaydedeceği iddia edilmektedir. Halbuki geleneksel tarikat veya tasavvuf ekollerinde ve literatürlerinde hatta Üveyslik ile ilgili literatürde bile kişinin Allah'a yolculuğunun sadece bir yolculuk ve kişinin nefis terbiyesi ve kendini arayışı olduğu, bu yolculuk ve arayışın nerede ve nasıl sona ereceğinin bilinmezliği üzerinde durulmaktadır. Makamlar, lütuf ve kerametler arzu edilmemeli ve beklenmemelidir. Bu yolculuk kişinin çabasıyla hedefe varamayacağı bir yolculuk olup sadece Allah'ın iradesi kişilere yolculuğu tamamlama imkânı verir. Hatta tasavvuf hikayelerinde veya menkıbelerde onlarca sene tarikatlarda çalışıp bir yere, yani ruhani bir makama veya aydınlanmaya varamayan dervişlerin hüznü sıkça konu edilir. Yunus Emre gibi İslam tasavvufunun en büyük zatlarından birinin bile seyr-ü sülûkünde başarılı olmadığını düşünüp Taptuk Emre dergahından ayrıldığı tasavvuf literatüründe bilinen bir hikayedir. Bu bakımdan geleneksel

cemaatlerde bir tarikat şeyhi veya mürşidinin gözetiminde yapılan çalışmaların müridi sonuca erdirip erdirmeyeceği bilinmez iken geleneksel tasavvufi öğretinin aksine Karabay'ın söylemlerinde kişinin bireysel çabası neticesinde mutlaka Allah'a yolculuğunun karşılığını alacağı ve büyük manevi makamlara varacağı sıklıkla ve kesin bir dille vurgulanmaktadır. Bu anlamda bu bireysel çaba ve başarı söyleminin rasyonellik ve bireysellik bağlamında tanımlanan neoliberal bir çalışma anlayışına dayandığı söylenebilir. Burada rasyonellik söylemi, bireyin seyr-ü sülûkünde gösterdiği çabasının dünyevi ve uhrevi sonuçlarını aklen kestirebilmesinin mümkün olması demek olup, bireysellik söylemi ise bireyin ruhani yolculuğunda bir mürşit yerine kendi sorumluluğunu almasına ve başarıya kendi başına kavuşabilmesinin mümkün olmasına dair türetilen söyleme işaret etmektedir. Mürit kendinden sorumlu olup günlük zikirleri, ibadetleri, rüyaları ve yaptığı iyiliklerini içeren kişisel çabasıyla yolculuğunda kendi başına ilerlemesi ve başarması kaçınılmaz olarak görülmektedir.

4.9. Bireysel Başarı Söylemi: "Sen De Başarabilirsin"

Karabay söylemlerinde sıklıkla Üveysilerin kimseye yani bir cemaat veya şeyhe ihtiyaç duymadan sadece basit zikirleri gündelik olarak tekrarlayarak, insanlara iyiliklerde bulunmak, Kuran okumak ve temel ibadetlere devam etmek, gördükleri rüyalarını anlamlandırmak gibi kişisel çabalar yoluyla dünyevi lütuflara ve de manevi makamlara erişeceğini vurgulamaktadır. Kişiler sıradan halktan veya eğitimsiz olsa da fırsat eşitliği vardır ve kişisel çabalarını sayesinde onlar da geleceğin velileri yani Üveysi jargonuyla öğretmenleri ve hatta başöğretmenleri olacaklardır.

"*Sizler bu dünyada geleceğin mimarlarısınız öğretmenlerisiniz. Dün söyledik yarıda kaldı insan bunu algılamakta zorluk çekiyor. Benden ne han olur ne de hamam olur*

diyor. Yanlış. Bu kişinin düşüncesi, artı nefsinin ona empozesi. Allah sizi seçmemiş, resul sizi sevmemiş olsaydı ve istememiş olsaydı, hiçbiriniz hiçbir şekilde burada olamazdınız. Her biriniz yarının başöğretmenleri olacaksınız. İnanın buna!"[41]

"İşte alemin öğrenmediğini, bilmediğini, farkında olmadığını siz eğitim durumunuz ne olursa olsun, sosyal kariyeriniz ne olursa olsun, yaşınız ne olursa olsun Allah size anlayacağınız bir şekilde kuranın sırlarını açmaya başlıyor. İşte bundan sonra siz onunla haşır neşir olduğunuzda, her gün onu sevgili gibi önünüze koyduğunuzda, siz onun karşısına geçip öğrenmek için okuduğunuzda Kuran sizlere sırlarını açıyor ve doyamıyorsunuz. Diyorsunuz ki, ya ne kadar kolaymış ben bunu niye düşünmedim? Kardeş akıllı olsaydık kuranın çözülmeyecek bir sırrı kalmazdı. O akılla değil gönülle oluyor…siz kuranı okuduğunuzda size kuran okuyorlar, yani sırlarını okuyorlar, yani işte bu işte bunu işaret ediyor siz kuranı çok okuduğunuzda, kuranın karşısında çok zaman ayırdığınızda kuran size sırlarını anlatıyor. İşte okuyanlardan değil okunanlardan olunuz. Kuranın sırrı böyle çözülüyor yoksa çok kültürle değil. O zaman anlıyorsunuz ki daha çok seviliyorsunuz, Allah size siz olabileceğiniz, alemin bilmediği bilgileri öğretiyor, ilmi öğretiyor, hoşunuza gidiyor.

Marifete girdiniz zikrinizi yapıyorsunuz, nefsinizi gördünüz yola doğru gidiyorsunuz, eyvallah. Sonra kokular geliyor salih rüyalar geliyor, eyvallah. Yakaza başıyor, tecelli başlıyor eyvallah. Sonra da mühür vuruluyor. Bir düşünsenize sıddıklık mührü vuruluyor, bu başlangıç. Neden? Eğer ömrünüz yetmezse

[41] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

ki yetse de uzunda olsa kabre girdiğinizde münker nekir o sizin ayağınızdaki kıkırdaktan nur fışkıracak onu görecek.'"[42]

Neoliberal söylemde kişinin her türlü engeli yani sınıfsal ve toplumsal engelleri şahsi çabası ile aşabileceği, hayatta başarabileceği ve istediğini elde edebileceği söylemine paralel olarak burada da kişinin herhangi dini bir eğitimi olmasa, alt sınıflardan ve eğitim düzeyinden gelse de Üveys zikrini tek başına uygulamasıyla yüksek manevi makamlara ve kerametlere sahip olabileceği vurgulanmaktadır.

4.10. Manevi Makam Arzusu ve Bireysel Hırs Sahibi Yeni Mürit

Geleneksel tasavvufi öğretide ve literatürde Allah'a doğru bir arayışa çıkmış olan müridin Allah'tan başka bir maksadının olmaması gerektiği vurgulanmakta ve müridin çabasının temelde nefsani arzularını ve hırslarını yok etmesi hedeflenmektedir. Bu bakımdan tasavvuf büyüklerinden Abdülkadir Geylani'nin de eserlerinde sıklıkla bahsettiği üzere salik gerek manevi haline gerek de makamına her zaman razı olmalı ama manevi çabasına da devam etmelidir. Karabay her ne kadar söylemlerinde Üveysilerin sadece Allah'ın rızasını talep ettiklerini, dünyevi ve uhrevi bir talepleri olmadığını vurgulasa da aynı zamanda söylemlerinde sürekli bu Üveyslik metodunu uygulayan üyelerinin kavuşacağı dünyevi kazançlardan, bireysel kapasite ve yeteneklerden, cennet ve ahiret lütuflarından söz etmektedir. Bu bakımdan cemaat üyelerinin kişisel ve ruhani gelişimi demek olan nefsin ölümünden ziyade onlara bireysel hırs ve manevi makam arzusu sunulmaktadır.

---

[42] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com/watch?v=1qQi6ZBppIo

"Gel kardeşim Allah bana ve biz Üveyslere Allah bu zikri hiç karşılıksız yaptığı için çok büyük lütuflar veriyor, sen sabah 10-15 dakika akşam 10-15 dakikanı alır. Günde iki kere yap, ne kaybın olacak, zikretmiyorsan zaten kayıpsın kayıp bir vakasın. Kazancın var."[43]

"Marifet bitince tekrar hakikat makamında çocuk olarak başlıyorsunuz. Marifetin şeriatını öğrendiniz, bu sefer hakikatin şeriatını öğrenmeye başlıyorsunuz. Bu kaç yıl sürer, ne kadar sürer e bilmiyorum. Onları yaşayıp da göreceğiz. Marifeti bitirince Allah size 13 bin meleğini tamamlamış oluyor. 6 bin 600'ün üzerinde ayet var, her ayeti iki melek koruduğu için toplamı 13 bin melek yapar. 13 bin melek, 13 tane binbaşı emrinizdedir. O yüzden iyi insanlara asla beddua etmeyiniz kökünü kurutursunuz, ayarı bulamazsınız, zararda görürsünüz. Melekler emirsiz iş yapmazlar. Kuranda geriye kalan 13 bin Müslüman cini size hakikat makamında peyderpey verilir. Selçuklu mezar taşlarına baktığınızda 13 tane kuş kanadının tüylerinden görürsünüz resim olarak. Onların yaşadığı devirde 13 bin meleğe sahip olmuş kişilerdir yani zikir ehlileridir. Osmanlıda bu yok. Hakikati bitirince veliyullah, Allah'ın sevdiği kulu oluyorsunuz. Artık kerametler başlar, aslında kerametler o kadar önemli değil, kerameti ortaya çıkartan rabbim size önceden gösterir bir şey istersiniz anında gerçekleştirir. İnanın kendinize mal etmeyin evliya olsanız dahil, altını çiziyorum."[44]

Karabay'ın cemaatini tanıtıcı söylemlerinde bu Üveys zikrini ve öğretisini uygulamakla uhrevi makamlar, bu makamlara paralel olarak binlerce meleğin gücünü kullanmaya muktedir olmak gibi insanüstü kapasiteler ve de kerametler vaat

[43] Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com/watch?v=1qQi6ZBppIo

[44] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

edilmektedir. Bu bakımdan, her ne kadar Karabay Üveysilerin Allah rızasından başka bir arzularının olmadığını söyleyerek bu tür lütufları talep etmediklerini söylese de potansiyel üyelere kazanacakları ruhani makamlar ve iktidarı sıklıkla işaret ederek onlar için bu zikri çekici hale getirmektedir. Klasik tasavvuf öğretisinin aksine Üveysi yolunun mutlaka böyle harika kazanımlar sağladığını söyleyerek bireysel arzu ve hırsların yok edilmesindense bunları besleyen söylemler kullanmaktadır.

Yeni üyelere sıradan halktan olup cahil de olsa, dini bilgisi olmasa da rüyalarında peygamber ve diğer İslam alim ve evliyalarından dersler alarak ilminin ve etkileyici konuşma gibi kişisel kapasitesinin artacağı söylenmektedir. Ayrıca kişinin korkularından ve Alzheimer, Parkinson, kanser, tansiyon gibi her türlü hastalıklarından, unutkanlık ve geri zekâlılık gibi dertlerinden kurtulacağı garanti edilerek hayattaki tüm beklentilerinin karşılanacağı garanti ediliyor.

"Sizlerden Muharrem Hocanın öğrencisiniz, sizler de aynı yoldan geçeceksiniz. Ya benim konuşma kabiliyetim yok. Vallahi öyle bir konuşacaksınız ki kendinize hayran olacaksınız. Çiziyorum üstünü iddialı söylüyorum kendinize âşık olacaksınız konuşmada. Bu nereden çıkıyor? Ruhunuz her gece ders almaya gidiyor evliyalardan ama dikkat edin ayırın….Bir insana zikri güzelliklerini anlatmaya başlayınca bir dökülüyor ki ağzınızdan cümleler kelimeler hayran oluyorsunuz. Bazı arkadaşlar diyor ki gitmeyin daha iki saat oldu daha bir saat daha konuş diyorlar. Konuşan siz değilsiniz. İçinizdeki sizsiniz. Yunus öyle diyor, bir ben var benden içeri diyor. Onu yaşıyorsunuz."[45]

"Öyle bir hale geliyor ki zikrin güzelliği sizde yansımaya başladığında hayatınız baştan aşağı değişiyor. Korkularınız mı var? Alınıyor. Beklentileriniz mi var? Fazlasıyla sunuluyor.

[45] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

Hasta mısınız? Tedavi oluyorsunuz, yardım geliyor. Cahil misiniz? Bilginiz mi yok? Muhteşem öğretiliyor. Öğretilme dersine gelince gece evliyalardan ders alıyor derken bu ders akla verilen bir ders değildir, akıl ölümlüdür. Bu ders ruha veriliyor. İşte insanların algılayamadığı yer burası, Üveyslikte manen ders alırken akla ders verilmiyor, ruha veriliyor."[46]

"Soru, bu dünyada (sağlıkçı kardeşlerim yardımcı olun) neydi o hastalıklar, Alzheimer, Parkinson, tansiyon gibi bunaltıcı, düşünce yok edici, davranış bozuklukları yapacak hastalıkların hiç birine muhalif olamazsınız. Rab sizden hepsini alır. Unutkanlık, geri zekalılık, kendini bilememe asla olmaz. Çünkü Allah kendisini zikreden kullara bunları vermez. Yaşadığınız her gün, her geceniz kadir, her gününüz bayram olur. Bunu unutmayın, bize niye bu kadar az ibadete çok sevap veriyor demeyin. Veren zengin, alemleri yaratan Allah'. Arz sizleri ilgilendiriyor, beni ilgilendiriyor, sayı beni ilgilendiriyor onu ilgilendirmiyor. O sizin gayretinize bakıyor. Bize bildirdi dedi ki gayret senden, hikmet benden. Şükür sizden, himmet onlardan dedi. Sevgili peygamber efendimizi, diğer peygamberleri, evliya ve şehitleri gösterdiler. İşte bu kadar basit."[47]

Karabay'ın söylemlerinde Üveysilik cemaatine girenlerin çok az bir gündelik çaba ile yani zikir çalışması yaparak gerek dünyevi kazanımlar, kişisel beceriler sağlayacağı gerekse uhrevi makamlar ve metafizik güçler edineceği sıkça ifade edilmektedir. Kişinin İslami ilminin artması, Kuran'dan batını yorum yapabilecek seviyede bilgi ve bilişsel kapasiteye kavuşma, hitabet yeteneğinin gelişmesiyle ilmi bilgisini etrafına yayma, tayy-i mekân yapabilme, hastalık ve her türlü maddi manevi

[46] Üveysilik Nedir ? Üveys Zikri Nasıl Yapılır ? Clubturk.Tv - Sn.Muharrem Karabay.https://www.youtube.com/watch?v=YtYksg2zBWs&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=9

[47] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

sıkıntılarından kurtulma, keramet denilen eşyalara, hayata, olaylara hükmetme becerisi edinme yani metafizik güçlere kavuşma gibi daha birçok şekillerde Üveyslerin bireysel kapasitelerinin ve yeteneklerinin artacağı vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, Üveysilik yolu daha çok bireye sunacağı dünyevi ve uhrevi kazanımlar, kişisel kapasite ve yeteneklerin gelişimi bağlamında tanıtılmakta ve klasik tasavvufi öğretinin aksine bireyin arzu ve hırslarının yok edilmesi gayesinden ziyade bireysel kazanımlara vurgu yapılmaktadır.

4.11. Seyr-ü Sülûkta Rasyonelleşme ve Hız Söylemi

Manevi makamlara hızla kavuşma söylemi de Karabay'ın sıkça tekrar ettiği görülmektedir. Kişinin Üveysi cemaatine girip ilk 10, 20 veya 40 günlük zikir sonrasında hemen cennetteki evini göreceği, ardından zikri 10 seneyi geçince cennetteki evinin ve bahçesinin daha büyük olacağı, zikirde yani cemaatte geçirdiği yıllar arttıkça kişinin cennetteki lütuflarının sayısının ve niteliğinin artacağı, arzu ettiği huri veya gılmanları ve Kabe'yi göreceği, Allah ile konuşabileceği garanti edilmektedir. Bu bakımdan manevi lütuf ve makamların Üveysin yani müridin dünyadaki çabasıyla rasyonel ve doğru orantılı olarak artacağı vurgulanmaktadır. Geleneksel tasavvufi tarikatlardakinin aksine kişinin yıllar süren çabasının sonuçsuz kalmayacağı, kişinin çabasının manevi sonuçlarını Üveyslikte geçirdiği süreyle orantılı olarak akılcı şekilde öngörebileceği vurgulanmaktadır.

"Gelelim ne olacak halinize. Nefsinizi gördünüz, ruhunuzu gördünüz, rabbim sizi kul olarak kabul etti, sıddıklık verdi, kulum diye kabul etti mührünü verdi, arkasından isminizi verdi. Bu arada siz 12 gün ile ilk zikire girdiğinizde 40 gün arasında bir ev göreceksiniz, tek katlı, yerler çimen, tek katlı, dubleks, tripleks ya da inşa halinde. Bu sizin sol tarafı çam ağaçlarına benziyor, hurma ağaçlarına benzeyen bir hafif yokuş tepe, burada ağaçlar var. Cennette diyor ki altından ırmaklar akar, altın madeninden değil, alt tarafından ırmak akıyor bembeyaz pırıl pırıl. Bu sizin

cennetteki ilk zikre girdiğinizde 10 günlük 20 günlük 1 aylık 40 günlük zikrinizin karşılığında Allah'ın size verdiği cennetteki evinizdir. Zikriniz 10 seneyi geçince eviniz daha büyük oluyor, 17 sene sonra daha büyük oluyor, öyle büyük oluyor ki Allah'ın size verdiği evin, bahçenin sınırı yok. Cennette bir sürü yerler göreceksiniz. Neyi merak ediyorsunuz onu gösterirler. Yatak odasını mı merak ediyorsunuz? Onu gösterirler. Bahçeni mi istiyorsun? Onu gösterirler. Huriyi mi merak ediyorsun? Huriyi gösterirler. Gılmanları mı görmek istiyorsun? Onu gösterirler. Cennette ibadet yok. Sizin yerinize ibadet eden ağaçları mı görmek istiyorsunuz? Allah derken veya lailaheillallah derken ağaçlar ve kuşların Davut ve Süleyman aleyhiselamda olduğu gibi zikrini de gösterirler size. Şelaleleri gösterirler, kuşları gösterirler, yediğiniz meyveleri gösterirler. Bunlar hep olacak şeyler. İlk önce göreceğiniz cennetteki eviniz sonra da zikirde ilerlediğiniz zamanda Kabe önünüze gelecek. Sonra Kabe'yi yukarıdan tavaf edeceksiniz. Neden bu kadar tavaf ediyorsunuz aşağıdan yapmıyorsunuz kulların size değmesin diye. Makamınız yükselmiş siz melekler gibi arşta tavaf ettiriyor aşağıda değil. Murad ettiğiniz bir şey önünüze gelebilecek bir konu görüyorsunuzdur, rüyalarınız üç gün sonra gerçekleşiyor ne yapmanız gerektiği öğretiliyor. Şeriat üzerine, tarikat üzerine, marifet üzerine rabbe bir soru soruyorsunuz cevap hemen veriliyor. Bazıları diyorlar ki bize Allah cevap vermiyor. E kardeşim Kuran'da Allah demiyor mu işitirim ve işittiririm diye."[48]

Karabay diğer geleneksel cemaatlerin insanları oyaladıkları ve çabalarının sonucu olan manevi derecelere ve lütuflara ulaştırmadıklarından bahsetmektedir. Bu nedenle de bu

[48] Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xyJp0Y&t=386s

cemaatlerin meşruiyetini sorgulamakta ve Üveysiler cemaatinin üstünlüğüne ve doğruluğuna atıf yapmaktadır.

"Yıllardır tarikat ve cemaat içerisindeyiz, ya da sayılı esmalar çekiyoruz, rabbin sıfatlarını sayıyoruz. Nefsimizi bir hayvan kılığında görmüyor isek, yaptığımız, gittiğimiz yol yanlış. Dersiniz ki Allah'ın esmalarını çekmek neden yanlış olsun? Peki. Siz aklınıza ve nefsinize göre yolculuk yapıyorsunuz. Kuranın istediğine, Resulallah'ın istediği yolda yolculuk yapmıyorsunuz ki. Akılla Allah'ı bulamazsınız ki. Akılla ancak Allah'ın varlığını anlarsınız. Ona yolculuk yapamazsınız ki akılla. Bu yol akıl ötesi bir yol, bu yolu şanlı peygamber efendimiz göstermiş. Nefsini bilen rabbini bilir. O zaman bir Müslüman Allah'a yolculuk yapıyorsa, seyr-ü sülûk yapıyorsa Allah'ın aşkına, Resulallah'ın aşkına ulaşmak istiyorsa, gittiği yolu önce sorgulayacak. Aylardır ben bu yolda yolculuk yapmaktayım, yıllardır ben bu tarikat içerisinde bulunmaktayım, bana nefsimi göstermedi. O zaman yol yanlış ya da yolcu yanlıştır. Yolu izafe etmek için dündeki o ustaların gösterdiği yolu anlatıyorlar. Bugün yol tozlu, bugün o yol sahtekarların elinde, bugün yürüdüğünüz yolu uzatmaya gerek yok. Çektiğiniz zikirler size nefsinizi gösteriyorsa yol da doğru yolcu da doğru. Eğer çektiğiniz zikirler, Allah'ı anışlar size nefsinizi göstermiyorsa bırakın…

Dündeki büyük sultanların arkasına saklanıp, bugün cehaletliklerini ortaya koyup insanları kandıranlardan uzak durun. Tek ölçü, tek ölçü bugüne kadar nefsinizi görmedi iseniz tarikat ve cemaat içerisinde, bugüne kadar nefsinizi görmediyseniz esma-i hüsna çekmekle sıfatları çekmekle, akılla bu yol yapılmayacağını bilmekte olmanız gerekir, yol yanlış yolcu da yanlış. Gelin o zaman dosdoğru yola, nefsinizi görebileceğinizin yolu, doğru olduğunu şanlı peygamber efendimiz ifade etmiş. Lütfen en kolay en keskin şekilde nefsinizi görmek istediğinizde Üveysveyselkarani.com sitesine girin, o

zikri yapın. Yaşayın ve görün. Bu kadar kesin mi? Bu kadar kesin mi? Evet! Yaşayın ve görün!"[49]

Tüm bu anlatılar neticesinde Üveyslik yolunun akılcı olduğu yani çabaya uygun olarak sunulan ödül veya sonuç garantili bir tasavvufi metot olduğu belirtilmektedir. Bu açıdan kişinin diğer tarikatlardaki gibi sonu belirsiz bir macera ve bitmek bilmeyen bir zikir çabası yerine, sonucu kestirilebilir ve de günlük olarak da 10 dakikalık bir standart zikir çabası yoluyla hızla ve kolayca hem dünyevi hem de uhrevi hedef ve arzularına ulaşacağı beyan edilmektedir. Kısacası, Karabay'a göre bu tasavvufi yöntem kolay, masrafsız ve bireysel olup, sonuca da hızla ve kesinlikle ulaştıracaktır.

Sonuç

Üveysiler cemaatinin lideri olup başöğretmeni olarak kendini tanıtan Muharrem Karabay'ın cemaati tanıtan söylemlerinin söylem analizi yoluyla çözümlenmesi neticesinde, Üveysilerin geleneksel tasavvufi cemaatlerdeki mürit-mürşit arasındaki hiyerarşik ilişkiyi ve mürşidin sorgulanamaz otoritesini eleştirdiği, müritle mürşidin eşit konumlanan bireyler olarak hareket ettikleri daha esnek bir cemaat yapılanması olarak kendi cemaatlerini tanımladıkları görülmüştür. Tüm söylemlerde sıklıkla Üveysilik denilen bu tasavvuf yolunda ast-üst ilişkilerinin olmadığı, Allah'a kişinin kendi rüya, ilham ve manevi eğitimi yoluyla ulaşabileceği ve kişinin tasavvufi Allah'ı arayış yolculuğunu Allah'ın yardımıyla bireysel olarak tamamlayabileceği iddia edilmektedir.

Burada Üveysilik yolunu meşrulaştırmak için popülist söylemsel bir strateji devreye girmekte ve mürit veya şeyhlerin

[49] Nefsini Bilen Rabbini Bilir ! Lütfen Dikkatle Dinleyiniz.. https://www.youtube.com/watch?v=G7TmFxiYjf0&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=6

cemaatler yoluyla Müslümanları sömürdüğü ve kandırdığı iddia edilmektedir. Böylelikle geleneksel cemaatlerin tümünün olumsuz olarak tanımlandığı ve geleneksel tarikat bağlamındaki tasavvufi metotlarının da işlevsiz olduğu beyan edilerek Üveysiliğin bugün güvenilir ve geçerli bir yol olduğu ifade edilmektedir. Tarikat ve cemaat ehline ek olarak üniversite bünyesindeki din alimleri olan ilahiyatçı profesörlerin de ilmi olarak yetkin olmadıkları ifade edilmekte, tüm bu din adamlarının hepsi elitler ve efendiler olarak tanımlanmakta, halk ise cemaatler ve diğer din adamları tarafından kandırılan mazlumlar olarak tanımlanmaktadır. Müslüman halka zarar veren ve dünyadaki ve Türkiye'deki Müslüman halkın haklarını gözetmeyen elitler ve efendiler kategorisine siyasi iktidarın da eklemlenmesi ise enteresan bir bulgu olarak göze çarpmaktadır. Sonuç olarak popülist bir söylemin kullanımıyla, cemaatin öğrettiği Üveysilik yolu elit siyasi ve dini liderlerin zulmü altındaki Müslüman sıradan halkın kurtuluş reçetesi olarak sunulmaktadır.

Ayrıca, Karabay'ın söylemlerinde ve de cemaatin sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlarda sürekli olarak insanların bu cemaate dahil olması gerektiği vurgulanmaktadır. Üveysilik yolunun bireysel bir yol olduğu ve kişinin mürşide ihtiyacı olmadığı iddiasına rağmen, üyeler cemaatin daha deneyimli ve "rüştünü ispat etmiş" Üveys öğretmenlerin rehberliğini almaya sevk edilmekte ve cemaat içi grup etkileşimi teşvik edilmektedir. Böylelikle üyeler bireylerden oluşan bir gruptan ziyade yine cemaat tipi bir örgütlenmeye dahil edilmektedir.

İlaveten, üyelere bu Üveysilik yöntemini uygulamaları halinde geleneksel tarikatlarda uzun yıllar belki de hiçbir zaman ulaşılması mümkün olmayan çeşitli manevi makamlara, kazançlara, yeteneklere ve de dünyevi lütuflara hızla ulaşacakları vaat edilmektedir. Bu bakımdan geleneksel tasavvufi öğretilerde mevcut olmayan hatta reddedilen bir rasyonelleşme/akılcılık söylemi kullanılmakta, bireyin zikir ve iyiliklerde bulunması

şeklindeki çabası ile orantılı olarak dünyevi ve uhrevi kazanımlara ulaşabileceği garanti edilmektedir. Geleneksel tasavvufi öğretilerde kişinin Allah'ın rızası için ibadet, dua, zikir, hayır işler yapmak gibi çeşitli gayretlerde bulunması gerektiği ama bunların sonucunda kişinin herhangi bir maddi veya manevi ödül, keramet, cennet müjdesi, rahat bir dünya hayatı veya manevi makamlar umamayacağı ve kişinin sadece Allah'ın rızasını arzulaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bakımdan geleneksel tasavvuf öğretisinde çabanın kendisi amaçtır, seyr-ü sülûk yapan yani Allah'a manevi yolculuk için çaba harcayan kimsenin bu gayretinin sonucunu aklen kestirmesi mümkün değildir.

Tasavvuf çevrelerinde "Kırk yılda olmaz ama kırk günde olur" diye bir deyiş vardır. Bu sözle kişinin bir velilik mertebesine ulaşmasıyla sona eren kişisel aydınlanmasının bazen 40 yılda gerçekleşmesinin mümkün olmadığı halde bazı insanlarda bu sürecin 40 günde gerçekleşebileceği söylenmektedir. Kısacası, seyr-ü sülûk yolcuğunun Allah'ın tasarrufunda olduğu ve insanın hesapladığı şekilde sonuçlanmayacağı yani akılcı olmadığı anlatılmaktadır. Üveysiler cemaati ise bu geleneksel tasavvufi öğretinin aksine kişinin bu Üveysilik yöntemi ile gayretinin sonuçlarını kestirilebilmesini garanti etmektedir. Üveysilik yolunda ilerleyen kişinin bireysel çabasıyla orantılı olarak manevi makamlar edineceği, ayrıca cennetteki evleri ve mülklerinin de zaman içinde büyüyeceği iddiası her ne kadar geleneksel tasavvufi öğretiye uymasa da bu iddia akılcı ve neoliberal bir söyleme dayanmakta ve Karabay'ın öğretilerinde geleneksel tasavvuf öğretisi ile karıştırılarak sunulmaktadır. Bu bakımdan geleneksel tasavvufi düşünceye akılcılık ve bireysellik bağlamındaki Protestan bir anlayışın dahil edildiği ve böylece geleneksel tasavvufi öğretilerin değiştirilerek Üveysilik yolu söylemiyle yeni bir biçimde türetildiği ve potansiyel cemaat

üyelerine çeşitli sosyal medya ortamlarında servis edildiği görülmektedir.

Kaynakça

Abdülkadir Geylani. (2013). *Tasavvuf ve Tarikat Adabı*. Gelenek Yayınları. (Çev. Osman Güman).

Akot, B. (2011). Tasavvufî Terbiyede Rüyânın Değeri. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011/1, c. 10, sayı:19, 93-113.

Altıntaş, H. (1986). *Tasavvuf Tarihi.* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları. No:171. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Andersen, N. A. (2003). *Discursive Analytical Strategies: Understanding Foucault, Koselleck, Laclau, Luhmann*. Bristol: Policy Press.

Baykan, T. (2014). *Halkçılık and Popülizm: "Official-Rational" versus "Popular" in the context of "Turkish Exceptionalism"*. Brighton: Sussex European Institute. SEI Working Paper No 137.

Canovan, M. (1981). *Populism*. London: Junction Books.

Cebecioğlu, E. (1997). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. Ankara: Rehber.

Chittick, W. C. (2005). *Sufism: A Short Introduction*. Lahore: Suhail Academy.

Çakmak, M. (2016). Niyazî-İ Mısrî'nin "Etvâr-ı Seb'a" Adlı Risâlesi'nde Seyr Ü Sülûk'un Evrelerinde Görülen Rüyâ/Vâkıât. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.* 11/5 Winter, 137-158.

Derin, S. (2017). Erken Dönem Tasavvufu ve Türk Tasavvufunda Seyr-ü sülûk (Metin Merkezli Bir İnceleme). *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi* , 0/81.

Gill, R. ve Scharff, C. (2011). *New Femininities: Postfeminism, Neoliberalism and Subjectivity*. Palgrave Macmillan.

Gölpınarlı, A. (1985). *100 Soruda Tasavvuf*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Gölpınarlı. A. (2006). *Yunus Emre Hayatı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Hall, S. (1992). The West and the Rest: Discourse and Power. *The Formations of Modernity*. Ed., Stuart Hall,Bram Gieben. Cambridge: Polity Press.

Harvey, D. (2005). *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.

Karanfil, M. (2019). *Üveysilik Tarikatı Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme: İzmir İli Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı.

Laclau, E. (2007). *On Populist Reason.* London: Verso.

McManus, M. (2020). *The Rise of Post-modern Conservatism: Neoliberalism, Post-modern Culture, and Reactionary Politics*. Palgrave Macmillan.

Morrissey, F. (2020). *Ibn Al-ʻArabī, And ʻAbd Al-Karīm Ibn Ibrāhīm Jīlī. 2020. Sufism And The Perfect Human: From Ibn ʻArabī To Al-Jīlī.* Abingdon, Oxon ; New York, NY : Routledge.

Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government & Opposition*, 39(4), 541–563.

Mustafa, S. N. (2016). Organizational Culture of the Ottoman Police". In *Perspectives in Communication Studies*

Festschrift in Honor of Prof. Dr. Ayseli Usluata. (Eds.) Ayşe Binay Kurultay and Burcu Sabuncuoğlu, 147-160.

Peter Lang Publishing.

Ocak, A. Y. (1982). *Veysel Karanî ve Üveysîlik*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Ocak, A. Y. (1996). *Türk Sufiliğine Bakışlar: Ahmed-i Yesevi. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmi. Yunus Emre. Hacı*

Bektaş-ı Veli Ahilik. Alevilik-Bektaşilik (Yaklaşım, yöntem ve yorum denemeleri). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ocak, A. Y. (2005). *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler: Kaynaklar-Doktrin-Ayin Ve Erkân-Tarikatlar, Edebiyat-Mimari- Güzel Sanatlar-Modernizm.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Ocak, A. Y. (2013). *Türkler, Türkiye ve İslâm: Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri*. İstanbul: İletişim.

Öngören, Reşat. (2021a)."Tarikat", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/tarikat (18.03.2021).

Öngören, Reşat. (2021b)."Tasavvuf", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/tasavvuf (21.04.2021).

Ridgeon, L. V. J. (2021). *Routledge handbook on Sufism*. New York : Routledge.

Rose, N. (1999). *Powers of Freedom: Reframing Political Thought*. Cambridge University Press.

Taggart, P. (2000). *Populism*. Buckingham: Open University Press.

Tan, M. N. (2021). *Tay*. TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/tay (21.04.2021).

Tatlılıoğlu, Durmuş. (2009). Tasavvuf ve Tarikatlara Sosyolojik Bir Bakış. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 9 (4) , 99-128. https://dergipark.org.tr/tr/pub/daad/issue/4500/61974

Tosun, Necdet. (2017). Üveysîlik ve Tehlikeleri. *Yüzakı Dergisi*, https://www.yuzaki.com/2017/04/uveysilik-ve-tehlikeleri/

Tosun, Necdet. (2021). Üveysîlik. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/uveysilik (18.03.2021).

Uludağ, Süleyman. (2021). Sülûk. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/suluk--tasavvuf (18.03.2021)

Üzüm, İlyas. (2021). Mezhep. *TDV İslâm Ansiklopedisi*, https://islamansiklopedisi.org.tr/mezhep#1 (21.04.2021).

İnternet kaynakları

Ayağı Kalkın Siz Ölümsüzsünüz - Muharrem Karabay. Video 2,2:. https://www.youtube.com/watch?v=djF1w-zA014

Müslümanları #Zombi Yaptılar Siz Buna Razımısınız ? #Muharrem #Karabay Kütahya Konferansı 2. Kısım. https://www.youtube.com/watch?v=1qQi6ZBppIo

Nefsini Bilen Rabbini Bilir ! Lütfen Dikkatle Dinleyiniz https://www.youtube.com/watch?v=G7TmFxiYjf0&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=6

Sahte Olan Bazi Şeyhler Sizlere Neler Yapar Anlatayım. Muharrem Karabay https://www.youtube.com/watch?v=-DgigRrVE9M

Sayılı Dua, Ayet, Esma Veya Sure Neden Çekilmemeli. https://www.youtube.com/watch?v=OCe3zzyvpOY

Üveysilik Nedir ? Üveys Zikri Nasıl Yapılır ? Clubturk.Tv Sn.Muharrem Karabay. https://www.youtube.com/watch?v=YtYksg2zBWs&list=PLfGOArsPKRL7uIMZFR3jWNug8KFf35Gp3&index=9

Zikirde Yaşayacakların 1: Muharrem Karabay Safranbolu Semineri, 12.01.2017 https://www.youtube.com/watch?v=yojd4xy Jp0Y&t=386s

www.uveysfm.com

https://www.veyselkarane.com/,

http://www.muharremkarabay.com.tr/

http://www.uveysilik.com/

http://www.uveyslereverilenlutuflar.com/
http://www.uveyslereatilaniftiralar.com/
http://www.uveyshaber.com/
https://www.facebook.com/uveysler
https://www.facebook.com/LoveofUwaysi
https://www.facebook.com/groups/veyselkarane
https://www.instagram.com/p/CM5QNgQo4xx/?utm_source=ig_web_copy_link
http://www.uveyshaber.com/sehir-gruplarimiz/